

PAROLE

Jääkäripataljoona 27.n perinneyhdistyksen jäsenlehti

Elokuu 2015 • nro 3 (323) • 84. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Meillä menee hyvin

Posti toi kutsun: Yleisradiolla ja Jääkäripataljoona 27:n hallituksella on kunnia kutsua Teidät Jääkärit 100 vuotta draamadokumentin ennakkonäytäntöön. Perinneyhdistyksen kesäretkelle tuli niin paljon osallistujia, että jälki-ilmoittautuneet eivät mahtuneet bussiin. Yhdistyksen jäsenmäärä ylitti alkuvuonna 2000 ja näin kirkkaasti asetetun tavoitteen. Ylitorniolla järjestettiin kesällä näyttävä jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhla, jossa käytiin katsomassa etappitaloja ja kuultiin esitelmiä.

Jääkäri liike siis elää ja voi hyvin. Liikkeen 100-vuotisjuhlavuonna on aktiivisuutta riittänyt. Toiminta merkitsee näkyvyyttä ja näkyvyys herättää kiinnostusta ja tuo uusia jäseniä. Tyhjästä tämä ei ole syntynyt, vaan yhdistyksen jäsenistön ja johdon ponnisteluista, mistä kiitos heille.

Ensi vuodelle on tiedossa suuri jääkäri näyttely Tampereen Vapriikin postimuseoon. Näyttely syntyy museon aloitteesta ja yhdistys on luonnollisesti mukana auttaen järjestelyissä kaikin mahdollisin tavoin. Jääkäri liikkeen 100 vuotta juhlista edetään tapahtumien aikajärjestyksessä. Elokuussa 2015 tuli kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun pieni Pfadfinder-kurssi päätettiin laajentaa 2000 pataljoonan koulutusohjelmaksi. Se edellytti valtavan miesmäärän värväämistä Suomesta. Kun ensimmäiset lähtivät olivat olleet helsinkiläisiä ylioppilaita ja opiskelijoita, piti nyt ryhtyä värväämään väkeä koko kansasta.

Syntyi suuri värväys. Haaste oli valtava, sillä viranomaiset yrittivät luonnollisesti estää epäilyttävän toiminnan, mistä Pietarin Ohrana oli tarkoin selvillä. Suuri värväys on teemana juhlaseminaarissa, joka järjestetään lokakuussa Alahärmässä.

Ensi vuoden 100-vuotisjuhlallisuuksiin kuuluu myös Latvian Smarde. 25. heinäkuussa 1916 osallistuivat pioneerit ensimmäisinä jääkäreinä taisteluun Smardenin kylän seudulla. Ensi vuoden heinäkuussa paikalla paljastetaan suomalaisten jääkäripioneerien taistelumuistomerkki. Taistelua muistellaan vuosittain, sillä 25. heinäkuuta on pioneeriaselajin vuosipäiväksi.

Jääkäreiden värväys onnistui melkein kokonaan välttämään väkivallan. Mutta sellaiseltakaan eikokonaan vältytty. Suomeen loppuvuodesta 2015 värväysasioissa tulleet jääkärit ilmiannettiin. Santarmit yllättivät heidät Simon Maaninkajärven kämpällä. Syntyneessä tulitaitelussa kuoli yksi jääkäriksi lähdössä ollut nuorukainen. Kolme jääkäriä haavoittui ja kahdesta muusta tuli kalterijääkäreitä, kuten Spalernajan vankilaan Pietariin vietyjä värväreitä kutsuttiin. Tämä tapahtuman muistoksi esitetään paikkakunnalla ensi vuoden syksyllä tapahtumasta kirjoitettu näytelmä.

Vuoden 1917 100-vuotistapahtumien juhlat tulevat aikanaan, joten palataan niihin myöhemmin. Nyt voi vain todeta, että hyvältä näyttää; aktiivisuutta ja julkisuutta on riittänyt. Ja mikä tärkeintä, julkisuus on ollut myönteistä lukuun ottamatta jotain yksittäistä jääkäri liikkeen ja ISIS-terrorismin keskinäiseen vertaamiseen. Suomalaisilla tuntuu olevaan olevan oikea käsitys siitä, mitä jääkäri liike oli ja mitä se ei ollut.

Jukka Knuuti

Kannen kuva: Perinneyhdistyksen kesäretkeläiset Kirkniemen kartanon portailla. Kuva Jorma Ignatius.

Upseerikerhoja ja sotilashistoriaa

– JP 27:n kesäpäivät 2015

Tänä vuonna kesäpäivien kohteena olivat läntisen Uudenmaan historialliset ja sotahistorialliset kohteet. Päivät aloitettiin komeasti Suomenlinnan Upseerikerholta. Lauantain linja-autoretki vei meidät puolestaan Kirkniemen kartanoon, Dragsvikin varuskuntaan ja upseerikerholle sekä Porkkalaan. Illan päätimme Vorschmackiin ja ryyppyyn á la Mannerheim Katajanokan kasinolle, joka niin ikään on vanha upseerikerho. Opastukset menivät nappiin, meininki oli leppoisa ja osallistujilla suut messingillä.

Koko komea Suomenlinnan upseerikerho oli varattu iloiselle kesäpäiväporukallemme.

Jääkärisäätiön puheenjohtaja Asko Kilpinen kertoo tarinoita hänelle hyvin mielisestä Suomenlinnan Upseerikerhosta.

Perjantaina 7.8.2015 saapuivat kesäpäivien etujoukot aurinkoiseen Suomenlinnaan. Meille oli varattu maistuvaa illallista Suomenlinnan upealle upseerikerholle. Tila, jossa kerho toimii, on Suomen vanhin alun perin upseerikerhoksi tehty rakennus. Se valmistui jo vuonna 1876. Prikaatikenraali Asko Kilpinen kertoi kiinnostavan kerhon historiaa ja muutaman hauskan, mutta pikkuisen painokelvottoman jutun yleisön pyynnöstä illan päätteeksi.

Lauantaiaamuna koitti lähtö bussiretkelle hyvin aikaisin, jo kahdeksalta. Silmät sirrissä siirryimme bussiin matkanjohtajien hyväksyvien katseiden alla. Kun kuulumme, että takapenkin tytöt Imatralta olivat

joutuneet heräämään jo kolmelta, tyssäsi narina aikaisesta lähdöstä heti alkuunsa. Aamu oli kaunis ja kuulas ja aivan kuin enteili upeaa päivää.

Ensimmäinen kohteemme oli Kirkniemen kartano, jossa meidät vastaanotti keskellä tietä kävelevä fasaaniperhe. Virallisesti meidät opastivat talon saloihin emäntä Soile Skyttä ja opas Irja Olkinuora. Kartano on nykyisin Metsäliiton hallussa. Hyväksi onneksi prikaatikenraali Pertti Laatikainen onnistui saamaan vierailuumme luvan pääjohtaja Kari Jordanilta.

Kirkniemen kartano sijaitsee Lohjalla Pikkujärven rannalla. Sen historiaan mahtuu monta aatelissukua ja merkittävää henkilöä aina keskiajalta

saakka. Voidaan sanoa, että se on historiallisesti erittäin merkittävä kartanokokonaisuus. Päärakennuksen rakennutti A.M. Forbes todennäköisesti vuonna 1796. Kulkiessaan kartanossa ovat historialliset kerrokset hyvin tunnistettavissa ja aistittavissa.

Kirkniemen kartano ja 1930-luvulla tehty komea muotopuutarha altainen.

Linnan puutarhassa on kyltti neljän Marsalkan kartano, jossa kerrotaan että tilalla ovat asustaneet marsalkat Klaus Tott, Åke Tott, Augustin Ehrens-värd ja C.G.E. Mannerheim. Mannerheim liittyi kartanoon vuodesta 1945 alkaen, jolloin kansalaiskeräyksen turvin tilukset vaihtoivat omistajaa. Myöhemmin tila säätiöitiin. Mannerheim viihtyi Kirkniemessä vuodesta 1946 alkaen uudistaen maatilaa ja päärakennusta.

Saamassamme esitteessä Mannerheim kirjoittaa sisarelleen kreivitär Eva Sparrelle, että mitään talvikotia ei Kirkniemestä hänelle tule, koska siellä on 15 rumaa uunia, joita mikään palveluskunta ei suostu lämmitämään. Lopussa Mannerheim vielä toteaa, että *"Kuten näet, on asiassa monia mutkia matkassa ja tuntemattomia tekijöitä, jotka on otettava huomioon ennen kuin rohkenee uskoa että suunnitelmat ovat muitakin kuin pilvilinnoja."*

Kirkniemessä on nykyään Mannerheimista kertova huone, jossa on

Matkanjohtajat Arno Hakkarainen ja Eija Paananen toivottivat väen sydämellisesti tervetulleeksi mukaan. Bussiin pakkaudutaan Kiasman edessä.

muun muassa hänelle Fiskarsin lahjoittama höyläpenkki. Höyläämisen sijasta se toimii hienosti huoneen baarina. Alakerrassa on näkyvällä paikalla Mannerheimin muotokuva ja yläkerrasta löytyy hänen maakuutilansa. Yläkerrasta löytyvät myös hänen sisarensa Eva Mannerheim-Sparren Suomen käsityön ystäville suunnittelemat upeat ryijyt nimeltään Eva ja Huntu.

Mikään vanhuuden leposija ei talosta Mannerheimille kuitenkaan tullut, sillä viimeiset ajat ennen kuolemaansa tammikuussa 1951, hän vietti Sveitsissä. Marskin aikana taloon toteutettiin keskuslämmitys, jolloin myös miltei kaikki talon upeat kaakeliuunit jouduttiin purkamaan.

Kesäpäivien osallistujien mielestä kauniin kartanon parhaita tiloja olivat kirjasto huone, Mannerheimin maakuuhuone sekä Mannerheimin historiasta kertova höyläpenkkihuone.

Seuraavaksi matkamme jatkui Uudenmaan prikaatiin Dragsvikiin, jossa meidät otettiin vastaan upseerikerholla. Komentaja **Juha Torkkeli** kertoi innostuneesti Suomen ainoasta ruotsinkielisestä joukko-osastosta, sen antamasta koulutuksesta ja hiukan vuodelta 1912 olevasta rakennuskannasta. Torkkeli kuvaili prikaatin olevan toinen jalka mantereella - toinen meressä. Joukko-osasto vaalii myös

Puheenjohtaja Pertti Laatikainen kiitti henkilökuntaa makoisista tarjoiluista ja huomaavaisuudesta.

aktiivisesti jääkäriperinteitä. Heillä on kerholla Jääkärihuone, perinnekukkula ja Jääkäreiden *perinnepäivä helmikuussa*.

Nautimme kerholla maistuvan lounaan ja jatkoimme perinnekukkulan kiinnostavan esittelyn jälkeen jatkamaan matkaa kohti Degerbytä ja Porkkalaa.

Porkkalan sotahistoriallisten kohteiden esittelyn veti lennokkaasti oppaamme **Berndt Gottberg**. Porkkala toimi neuvostoliittolaisena tukikohtana vuosina 1944–56. Kun alue tyhjennettiin 7200 asukkaasta, tarkoitus oli, että alue toimisi Neuvostoliiton meritukikohtana 50-vuoden ajan. Porkkalan vuokraaminen

Kesäpäiväläiset kuuntelevat kiinnostuneena Uudenmaan prikaatin esittelyä.

Nykynäkymä kylmästä bunkkerista.

Mannerheim oli paikalla Kirkniemen kartanossa – miotokuvana.

oli suurimpia sodanjälkeisiä uhkia Suomelle. Alue sijaitsi 19 kilometrin etäisyydellä Helsingistä, se oli raskaasti varusteltu ja piti sisällään jopa 30 000 sotilasta ja siviiliä. Alueella sanotaan olleen 500–700 bunkkeria, joiden epäillään olevan saksalaisten sotavankien rakentamia, niin millilleen ne oli rakennettu. Meille kerrottiin, että mikäli Mäkiluodon tykit olisi suunnattu manterelle, osumat olisivat tavoittaneet Mannerheimintien. Tämän lisäksi Inkoosta oli tehty Viron Naissaareen sukellusvenesulku.

Pääsy vuokratulle alueelle oli ankarasti kielletty eivätkä lähialueella ajavat autot saaneet käyttää pitkiä valoja. Lähinaapureiden oli käytettävä kulkulupia. Alussa myös koko rantarata oli suomalaisilta suljettu. Vuoden 1947 syksyllä voitiin juna-liikennettä harjoittaa erillismaksuilla ja sillä ehdoin, että junan ikkunat oli peitetty luukuin. Junataulussa luki: Junan kulkiessa Porkkalan alueella on oleskelu vaunun eteisessä ja vaunun sillalla samoin kuin kaikenlaiset yritykset katsella junasta maastoa ANKARASTI KIELLETTY.

Porkkalan miehitys oli ohi tammikuussa vuonna 1956. Kerrotaan, että Nikita Hruštšov neuvotteli asiasta J.K. Paasikiven kanssa. Paasikivi oli Hruštšovin mieleen, sillä hän oli

temperamenttinen ja puhui hyvää venäjää. Kuulemma kiitoslahjaksi Hruštšov halusi antaa Porkkalan takaisin Suomelle. Alue oli luovutushetkellä järkyttävässä kunnossa, suuri osa rakennuksia oli viety pois ja ne, jotka olivat jäljellä, eivät olleet käyttökelpoisia. Porkkalan siistimisurakka kesti vuosikausia. Hajalle ammutut metsät ja romun täyttämät pellot kunnostettiin. Asia oli Suomen puolustuksen kannalta kuitenkin elintärkeä, sillä vasta kun sopimus palauttamisesta oli tehty, oli Suomen itsenäisyys varmalla pohjalla.

Huikkeen kiinnostavan sotahistoriallisen retken päätteeksi saavuimme Katajanokan Kasinoon nauttimaan

Vorschmakista Mannerheimin tapaan. Sunnuntaina oli vielä tarjolla Hietaniemen hautausmaakierros Kari J. Talvitien johdolla. Katajanokan kasino on niin ikään isoisän aikainen upseerikerho, joten tunnelma ja miljöö takasivat upean päätösillallisen.

Lämmin kiitos kaikille osallistujille!

TEKSTI: **Helena Miettinen**

KUVAT: **Jorma Ignatius**

Osallistujien hymyt olivat herkässä – johtuiko Marskin ryyppystä vai hyvistä kesäpäivistä?

Kolumni • Kari J. Talvitie

Historian aarteita Hietaniemessä

Suurin osa meistä tuntee Helsingin Hietaniemen hautausmaan merkittävimmät muistomerkit ja kansallisten suurmiesten viimeiset lepopaikat. Joukossa on myös lukuisia jääkäri-liikkeeseen liittyviä hautoja. Sadat kauniit taideteokset herättävät myös kulkijan mielenkiintoa. Samoin hautausmaa on puiden ja erilaisten istutusten ansiosta kaunis ja kiehtova paikka, jossa voi hiljentyä ja nauttia näkymistä.

Itse olen vuosien ajan tutkinut luterilaisen hautausmaan vanhimman osan sekä entisen Suomen Kaartin hautausmaan muistomerkkejä. Jälkimmäinen on kehittynyt vähitellen eräänlaiseksi sotilashautausmaaksi ja siten myös jääkäreiden hautausmaaksi. Alun perin Suomen Kaartilla - eli virallisemmin Henkivartioväen 3. Suomen tarkk'ampujapataljoonalla - oli oma seurakuntansa ja oma saarnaajansa. Niinpä tälle pienelle hautausmaan osalle ortodoksisen hautausmaan takana Lapinlahdentien loppupään eteläpuolelle haudattiin kaartilaisia ja aliupseereita jo 1820-luvun lopulta. Puiset ristit ja muut vanhimmat hautamuistomerkit ovat kadonneet jo vuosia sitten, mutta paljon on vielä nähtävissä. Eriytyisen selvästi kivistä on luettavissa vuosina 1877-1878 Balkanilla käydyn Turkin sodan henkilöhistoriaa.

Yrjönristi eli oikeammin Sotilasansioritarikunnan IV luokan risti Pyhän Yrjön ritarikunnan nauhalla oli kaikkein arvostetuin kunniamerkki, jonka sotamies saattoi saada. Hietaniemen Suomen Kaartin hautausmaalla löy-

tyy edelleen toistakymmentä hautamuistomerkkiä, joihin on kaiverrettu Yrjönristin kuva tai mainittu kunnianimike "Yrjönritari". Todennäköisesti tunnetuin Turkin sodan kahdella Yrjönristillä palkittu sankari oli Sääksmäeltä kotoisin ollut Johannes eli Janne Jernvall. Tämä avioton poika eteni tarkk'ampujasta aliupseeriksi ja lopulta vääpeliksi. Hän myös kirjoitti kokemuksistaan kirjailijanimellä Vääpeli Lemminkäinen. Toinen menestynyt turkinsotalainen oli Sten Anders Wallin, joka sotilasuransa jälkeen toimi Seurasaarella vahtimestarina eli "kaitsijana". Kaksikerroksinen koti on edelleen pystyssä Seurasaaren eteläpäässä. Jernvallin ja Wallinin hautakivet ovat edelleen löydettävissä.

Mielestäni yksi vaikuttavimmista muistomerkeistä on luonnon vuosikymmenien aikana tekemä työ. Aliupseeri Pärnän kahden pikkupojan vaatimattomat hautakivet ovat lähes hävinneet, koska puu on kasvanut alkuperäisten pienten kivien läpi ja peittänyt poikien hautapaikan alle. Balkanin sotaretkellä ollut isä ei toista poikaansa ehtinyt edes nähdä.

Kaartin soittokunnan aliupseereita ja soittajia hautausmaalla on runsaasti, mukana myös merkittäviä kapellimestareita. Adolf Leander oli soittokunnan johtajana neljännesvuosisadan ja hän nosti soittajiensa tason niin korkealle, että esitykset kelpasivat keisarilliselle perheellekin. Turkin sodan orpopoika Aleksei Apostol oli Leanderin työn jatkaja. Hänen suurin ansionsa oli Suomen

Kaartin musiikkiperinteen siirtäminen itsenäisen Suomen sotilassoittokunnille. Apostolin hautapatsaassa olevat sirpaleiden jäljet muistuttavat viime sodista.

Koko Suomen Kaarti sai oman muistomerkkinsä vuonna 1938. Kymmenien entisten kaartilaisten lisäksi paikalla oli kunniaosasto Suomen Valkoisesta Kaartista, jonka upseeristosta keskeinen osa oli entisiä jääkäreitä. Tällä tavoin kaartilaisten ja jääkäreiden historia kohtasivat toisensa.

1970-luvulla jääkärit saivat oman muistomerkkinsä eli Jääkäripaaden Suomen Kaartin hautausmaalle. Sen ympärillä on noin kolmenkymmenen jääkärin hauta. Viimeisenä jääkärinä sinne haudattiin jääkärikenraali Väinö Valve. Hautausmaalla on myös useita muita yksityisiä jääkärihautoja, joiden joukossa ovat lähekkäin kahden jääkärikenraalin ja Mannerheimristin ritarin Martolan ja Puroman haudat.

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys kunnioittaa jääkäreiden viimeisiä leposijoja Suomen itsenäisyyspäivänä ja helmikuussa jääkäreiden "omana päivänä". Perinneyhdistyksen hallitus ja Helsinki-Uusimaan osasto hoitavat tarvittavat järjestelyt.

Mikäli Perinneyhdistyksen jäsenillä on kiinnostusta opastettuun tutustumiskierrokseen, sellainen voidaan järjestää samaan tapaan kuin tehtiin kesäretken yhteydessä tänä kesänä.

Ottakaa yhteyttä,
Kari J. Talvitie

Etappitaloketju edellytti luottamusta

Satavuotiasta jääkäri liikettä juhlistettiin Ylitorniolla

Ylitorniolla vietettiin 13.–14. kesäkuuta jääkäri liikkeen 100-vuotistapah- tumaa. Lauantaina kierret- tiin etappitaloja ja sunnun- taina pidettiin seminaari 100-vuotiaaseen jääkäri- liikkeeseen liittyvistä teemoista.

Tärkeässä roolissa reittien varrel- la olivat etappitalot. Niissä nuoret miehet saivat ruokaa ja yösjan sekä tarvittaessa oppaan, joka saattoi hei- dät rajaväylälle ja usein sen ylikin.

Ylitorniolla oli yhdeksän varsi- naista etappitaloa. Lauantaina 13. kesäkuuta noin 70-henkinen ryhmä kierteli kahdella linja-autolla tutus- tumassa muutamiin noista taloista.

MELLA-ARVI JA KUNINGASPETÄJÄ

Retkeläisten ensimmäinen kohde oli Mellajärven etappitalo, koska Kallivaara ja Kivijärvellä sijaitseva Koivuniemen talo olivat vielä keli- rikon takana.

Mellajärven kyläyhdistys otti vie- raat vastaan, ja yhdistyksen puheen- johtaja **Kullervo Tapio** kertoi mielen- kiintoista taustatietoa Mella-Arvista eli poromies **Arvid Puolamaasta**.

– Arvi hiihti vaarassa latuja ristiin rastiin santarmeja eksyttääkseen, Tapio sanoi.

– Arville myönnettiin myös Jääkä- riliiton muistomitali.

Mella-Arvin kerrotaan pyhästi luvanneen auttaa jääkäreitä kaikin tavoin. Tämän lupauksen hän antoi ison männyn juurella. Tuo kunin- gaspetäjäksi ristitty mänty oli myös kauas näkyvä kiintopiste, jonka

avulla jääkäreiksi aikovat saattoivat suunnistaa.

Männyn kyljessä on kesäkuussa 1991 paljastettu muistolaatta.

SANTARMIT NAAPURISSA

Lohijärven itärannalla sijainnut Krei- vin jääkärietappitalo on palanut. Tal- lon paikalla on kuitenkin muistokivi.

Martti Ylävaara kertoi talon histo- riasta ja sen jääkäri liikkeen aikaisista asukkaista.

Kreivin talon vieressä sijainnut Lanton talo toimi santarmien tu- kikohtana, ja kunta maksoi siitä vuokran.

Ylävaara sanoi, että talon yhdessä veljensä **Juhon** kanssa omistanut **Pekka Kreivi** oli Ylitornion toiseksi varakkain mies, ja hän auttoi tulevia jääkäreitä, jotka tulivat Lohijärvelle yleensä Harjulasta.

Harjulan uusi laatta on paljastettu. Kunniavartiossa yli- kersantti Pekka Pukema ja alikersantti Janne Pääkkö. Edessä selin paljastuspuheen pitänyt kenraali Asko Kilpinen.

Lähikuva Harjulan laatasta.

Myös Lantolla suhtauduttiin noihin kulkijoihin myötämielisesti santarmeista huolimatta. **Oskari Lantto** sai-kin aikanaan Pikku-Jussilta eli jääkäri **Jussi Väisäseltä** kultakellon.

Lohijärvellä jääkäreiksi pyrkivien oppaana toimi muun muassa **Iisakki Koivuniemi**.

MUISTOLAATTA JA SIIKAKEITTOA

Harjujärven rannalla sijainneen Harjulan etappitalo oli entinen kruununtorppa. Rakennus paloi 2000-luvun alussa, ja samalla tuhoutui sen seinässä ollut laatta. Sen tilalle hankitun uuden laatan paljastus oli lauantaisten

Muistolaatta sai kunniavartion. Kuva Juha Miettinen.

retken kohokohta. Laatan on lahjoittanut Outokumpu Oyj Tornio ja tekstityksen kempeleläinen Cajo Oy.

Paljastuspuheen piti Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali evp **Asko Kilpinen**. Hän omisti muistolaatan talon Jääkäriiliikkeen aikaiselle

isännälle **Iisakki Huhtaselle** ja hänen talonsa välle.

– Etappitalojen väki teki palkatonta työtä vangitsemisen, Siperiaan karkoittamisen ja jopa henkensä uhalla. He ovat muistolaattansa ansainneet, Kilpinen puhui. Hän paljasti laatan

Retkeläiset Mäkiniemen etappitalon pihalla Meltosjärvellä.

yhdessä Harjulan nykyisen isännän **Martti Rovon** kanssa.

Tuula ja Martti Rova väkineen olivat järjestäneet retkeläisille myös kenttälounaan. Siikakeitto, rieskoinneen ja jälkiruokakahveineen tekikin kauppansa.

MÄKINIEMESTÄ HOLSTERIIN

Harjulasta matka jatkui Meltosjärvelle Mäkiniemen etappitaloon, jonka jääkäri liikkeen aikaiset asukkaat olivat **Aaro** ja **Kreeta Mäkiniemi**.

Mäki-Aaro piti huolta siitä, että jääkäreiksi pyrkivät saivat majoituksen, ruokaa ja opastuksen vähintään seuraavaan etappiin Kreiville tai Holsterille.

Nyt talossa asuu vaimoineen Mäki-Aaron sisarentyttären poika **Ahti Kangas**, joka kertoi retkeläisille talon vaiheista.

Iso-Vietosen eteläpäässä sijaitsee Liinangin etappitalo, jonka omistivat **Eeva-Kaisa** ja **Antti Ristioja**. Vuonna 1875 valmistuneessa talossa asustaa heidän poikansa tyttären tytär **Riitta Kuusijärvi**. Talo on myös hänen synnyinkotinsa.

Kreivin talon lisäksi Lohijärvellä oli toinen etappitalo, Holsteri eli Karkeinen Vähä-Lohijärven luoteisrannalla. Sitä asuttivat **Karl** ja **Anna Holster**. Karlin velipuolet **Isidor** ja **Benjamin Taaveniku** toimivat useimmiten jääkäreiksi pyrkivien oppaina.

LUOTTAMUS ON TÄRKEÄÄ

Retken viimeinen kohde oli Tengeliössä sijaitseva Räävin etappitalo. **Heikki Räävi** kertoi, että talo on ollut asumattomana jo parikymmentä vuotta. Jääkäri liikkeen aikana siinä asuivat ja jääkäriksi pyrkiviä aut-

toivat **Kaisa Maria** ja **Iisakki Räävi**. Auttamiseen osallistuivat myös talon lapset.

Prikaatikenraali evp Asko Kilpisen mukaan Tornion pohjoispuolelta Ruotsin rannalle autettiin kaikkiaan noin 400 miestä, joista satakunta kulki Ylitornion kautta.

Retken aikana nousi monta kertaa esiin sana luottamus. Se oli yksi tärkeimmistä asioista etappireittien ylläpidossa. Samoin selvisi se, että usempien etappitalojen asukkaiden välillä oli jonkinlainen sukulaisuussuhde.

Prikaatikenraali evp Asko Kilpistä mukaillen nuo talot olivat ensimmäisiä tärkeitä etappeja matkalla kohti Suomen tulevaa itsenäisyyttä.

TEKSTI JA KUVAT: **Kari Kaulanen**

Retken viimeinen kohde oli Räävin etappitalo Tengeliössä. Taustalla Tengeliönjoki ja Aavasaksa.

Pekka Ruusukallio in memoriam

Pekka Ruusukallio, Parolen päätoimitaja vuosina 1994-2008, kuoli Tampereella 6. heinäkuuta 83-vuotiaana.

Meille Pekka oli innokas jääkäriperinteen ylläpitäjä. Mutta hän oli hyvin paljon muutakin, mistä kaikesta meistä vain harva taisi olla perillä.

Pekasta piti tulla meriupseeri. Varusmiesmiehenä hän sai miinanraivaajan päällikön koulutuksen ja aikoi pyrkiä merikadettikurssille. Kun kurssin alkua olisi pitänyt odottaa vuosi, lähti Pekka opettajakoulutukseen.

Opettajana ollessaan hän ryhtyi reportteriksi jouduttuaan todistamaan Konnevedellä 1956 suuronnettomuutta, kun jarruvikainen bussi syöksyi järveen vieden mennessään 16 ihmistä. Pekka teki murhenäytelmästä uutiset Aamulehteen, josta tuli sittemmin hänen ”ykköslehtensä”.

Ei Pekka tosin aivan kylmiltään reportteriksi ryhtynyt, sillä hän oli ollut ennen sitä perustamansa Jyväskylän Ylioppilaslehden päätoimittajana.

Pekasta tuli elinikäinen aamulehteläinen ja sitä hän jatkoi isitä 1997 tapahtuneeseen eläköitymiseensä saakka.

Keuruulla syntyneessä ja pääasiassa Tampereella vaikuttaneessa Pekassa oli aimo annos merimiestä. Hän tuli esimerkiksi uuden jääkärilipun nauлаustilaisuuteen Hämeenlinnassa 2013 merivoimien ylliluutnantin univormussa. Hän oli 1960-luvulla Tampereen reserviläisten joukkueessa voittamassa navigoinnin sekä Pohjoismaiden että Suomen mestaruutta.

Pekka sai jääkärien perinneliikkeen korkeimman huomionosoutuksen, pienoisjääkärilipun 2009.

Pekka oli ehtivä mies ja sivutoimeinaan hän toimitti useita maanpuolustuslehtiä. Viimeisimpinä niistä oli Parolen päätoimittajuus 1994–2008. Sitä ennen hän hoiteli mm. Reserviläisen päätoimittajuutta.

Pekka oli myös tietokirjailija. Hänen julkaisuluettelossaan on parikymmentä nimikettä. Kirjat kertovat Pekan kiinnostuksen kohteista, maanpuolustuksesta ja urheilusta. Edelliseen listaan voi panna elämäkerrat ”Hämäläisten kenraali A.O.Pajari”, (2002), ”Kahden armeijan taistelija Karl-Erik Ladau” (2005) sekä viimeisimmäksi jäänyt ”Jussi

(Kirjavainen) kesti Valpon vainon”, (2013). Muut kirjat käsittelivät pääasiassa urheilua. Pekan ruumiinsiunauksen toimittanut Jukka-Pekka Ruusukallio, Pekan poika, sanoikin lapsuuden turvalliseksi kodin ääneksi isän kirjoituskoneen naputuksen.

Pekan yksi rakkaus oli urheilu. Hän toimitti urheilulehtiä ja toimi tiedotusjohtajana lukuisissa kotimaissa ja myös kansainvälisissä urheilutapahtumissa.

Pekka ei vain tiedottanut urheilusta, vaan urheili myös itse. Suunnistuksessa hän aikanaan saavutti Keski-Suomen piirin mestaruuden. Hän juoksi Jukolan viestiä ja olipa hän myös Merisotakoulun suunnistusmestari. Myös hiihtorekordi on mahtava: Pirkan hiihdon 90 kilometriä hän hiihti 11 kertaa ja kirjoitti tästä hiihtotapahtumasta kaksi kirjaa. Ja hiihti hän myös Pirkan hiihdon esikuvana olleen Vasa-loppetin Ruotsissa. Jääkäriperinteeseen kuului Jääkärihiihto Vaasasta Uumajaan 1969.

Virallisena tunnustuksena ansioitaan Pekka Vapaudenristin III luokan sekä Sotilasansiomitalin. Jääkäriperinneliike palkitsi hänet pienoislipulla ja kultaisella ansiomerkillä

Kevyet mullat, Pekka

Jukka Knuuti

Saksan Jalkaväkipäivät Hammelburgissa 16.–18.7.2015

Bundeswehrin Jalkaväen Koulutuskeskus (Ausbildungscentrum Infanterie) järjesti yhteistoiminnassa Saksan Jalkaväkiliiton kanssa järjestyksessä 19. Jalkaväkipäivät Hammelburgissa, entisen Jalkaväkikoulun tiloissa ja alueella 16.–18.7.2015. Lauantai oli varuskunnan avoimien ovien päivä ja upseerikokelaspataljoonan valapäivä. Jääkärisäätiö kustansi vakiintunutta perinnettä noudattaen jalkaväen tarkastajan nimeämien kolmen upseerin opintomatkan Jalkaväkipäiville. Perillä suomalaisten ryhmä täydentyi yliluutnantti res Pekka Sillanpään johtamalla reserviläisten ampumajoukkueella.

Matkalle osallistuivat Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali Asko Kilpinen ja jalkaväen tarkastajan, eversti Jukka Valkeajärven nimeäminä eversti Risto Kuronen. Maanpuolustuskorkeakoulusta, everstiluutnantti Riku Mattila Maasotakoulusta ja majuri Timo Hänninen Maavoimien Esikunnasta. Kaikkien edellä mainittujen rouvat osallistuivat matkaan omalla kustannuksellaan keventäen tarpeen ja tilanteen mukaan yleensä työasioihin keskitettyä keskustelua.

Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali Asko Kilpinen puhuu paraatikatselmuksen jälkeen. Hän on osallistunut Saksan jalkaväkipäiville vuodesta 1998 alkaen ja on ollut tärkeä osa saksalais-suomalaisista sotilasyhteistyötä yli kolmenkymmenen vuoden ajan. Kilpinen toimi Suomen sotilasasiamiehenä Saksassa 1992-95.

keskustelu ja reipas musiikki siivittivät helteistä iltaa. Tutut ja tuntemattomat tulivat illan hämärtyessä kiittämään meitä suomalaisia "näyttävästä läsnäolosta". Eniten hämmästyin ranskalaisten kiittäessä "tyylikkyyden tajusta ja rehellisestä puheesta!"

Tyytyväisin mielin siirryimme helteisen päivän päätteeksi kohti vuosien varrella meille suomalaisille tutuksi tullutta "Zum Stern" Landgasthausia. Perjantaina olisi vastassa "avointen ovien päivä", materiaalinäyttelyihin tutustumista ja toimintänäytöksiä.

Tästä puolesta kertoo majuri Timo Hänninen oheisessa artikkelissaan.

TEKSTI: **Asko Kilpinen**

Perinteitä ja kalustoa Saksan jalkaväkipäivillä

Bundeswehr esitteli kalustoaan ja toimintaansa Saksan jalkaväkipäivillä heinäkuussa. Tilaisuus tarjosi mahdollisuuden kokea Saksan jalkaväen nykytila sekä tutustua Saksalaisen puolustusmateriaaliteollisuuden innovaatioihin. Osana jalkaväkipäiviä vaalittiin Saksan jalkaväen vahvoja perinteitä.

Tilaisuus tarjoaa mahdollisuuden tutustua Saksan jalkaväen osaamiseen ja perinteisiin. Järjestelyistä vastasi Jalkaväkikoulu, tukeaan laskuvarjo- ja ilmakuljetuskoulu sekä vuoristo- ja talvikoulutuskeskus. Jalkaväkikoulun johtaja, prikaatikenraali Gert-Johannes Hagemann toimi tilaisuuden isäntänä. Päivät huipentuivat perinteikkääseen Saksalaiseen sotilasvalaan.

MIEHISTÖNKULJETUSVAUNU BOXER

Panssaroitu miehistönkuljetusvaunu Boxer on yksi mielenkiintoisimmista maailmalla käytetyistä kuljetusvaunuista. Se on monipuolisuutensa ja muunneltavuuden ansiosta erittäin sopiva kevyen jalkaväen käyttöön. Boxer on saksalais-hollantilaisen teollisuusyhteistyön tulos. Perusversio on neliakselinen, "AMAP"-panssaroitu ja 12,7 mm konekiväärillä tai 40 mm kranaattikonekiväärillä varustettu ryhmän taistelujoneuvo. Vaunun miehistöön kuuluvat ajaja,

johtaja ja ampuja. Kuljetuskapasiteetti on 11 miestä. Ulkonäöltään vaunu muistuttaa jonkin verran kotimaista Patrian AMV:tä.

Boxerin etu on muunneltavuus. Vaunu on moduulirakenteinen, eli miehistön kuljetukseen tarkoitettu takaosa voidaan helposti irrottaa ja vaihtaa tilalle esimerkiksi lääkintävaunun takaosa. Tällainen moduulirakenne on kätevä erityisesti kriisinhallintatehtävissä. Operaatioalueelle kuljetetaan vaunujen perusversioita ja tarpeiden muuttuessa voidaan joukon evakuointikykyä kehittää nopeasti lähettämällä lääkintävaunun moduuleita suoraan toiminta-alueelle.

HEVONEN SODANKÄYNNIN VÄLINEENÄ

Saksalaiset vuoristojääkärit ovat säilyttäneet hevosen karujen ja vuoristoisten alueiden kuljetusvälineenä. Hevonen soveltuu tavarankuljetukseen Alppien vuoristo-olosuhteissa hyvin. Hevosen kuljetuskyky on saatu erittäin korkeaksi monikäyttöisellä satularatkaisulla, joka on muunneltavissa erilaisiin kaluston kuljetustarpeisiin.

Saksa on vielä tänäkin päivänä kyennyt rekrytoimaan palvelukseen henkilöstöä, joka hallitsee hevosen käsittelyn. Suomessa hevosten käytöstä taistelukentällä luovuttiin

Saksan konearmeija ei ole luopunut hevosesta, joka on kova sana vuoristoalueella.

käytännössä Eläinlääkintäkoulun lopettamisen yhteydessä vuonna 1993.

JALKAVÄEN TEHOKAS TULITUKIASE 60 MM "PIENOISHEITIN"

Saksalaisen teollisuuskonsernin Diehlin valmistama 60 mm kannettava pienoiskranaatinheitin on mielenkiintoinen jalkaväen tulitukiase. Kranaatinheitintä voidaan käyttää sekä perinteisesti vastimelta että käsivaralta. Ampumatarvikevalikoima on laaja ja tarjoaa käytännössä vastaavat ampumatarvikkeet kuin saman yrityksen 80 mm heittimelle. Tulen teho on toki pienempi, mutta kevyempien ja kooltaan pienempien kranaattien kuljettaminen tuliase- maan on helpompaa.

Käsivaralta käytettäessä aseesta saadaan jalkaväen tukemiseen hyvä lähitulitukiase. Pienikokoinen ase on nopea tuoda tuliasemaan ja tuliasemaa ei tarvitse valmistella. Vastinta ei käytännössä ole, vaan ase nojaa pienellä alustalla suoraan maahan. Heitin soveltuu erittäin hyvin esimerkiksi asepesäkkeiden tuhoamiseen lyhyillä ampumaetäisyyksillä.

ASEVELIHENKI NÄKYVÄ VAHVANA

Oma ja tärkeä osa jalkaväkipäiviä on jalkaväen perinteiden vaaliminen.

Suomesta tilaisuuksiin osallistuu vuosittain Jääkärisäätiön ja Maavoimien esikunnan asettama delegaatio. Jalkaväen tarkastaja nimeää maavoimien osaston.

Jääkäriilikkeellä ja Saksan jalkaväellä on pitkä yhteinen historia. Perinteet näkyivät tänä vuonna mm. paraatikatselemissa, jossa Jääkärilippu liehui kunniapaikalla Jalkaväkikiven vieressä. Jääkärilippu on kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n lippu ja nuoremmatkin saksalaiset upseerit tunnistivat perinteikkään lipun vielä hyvin.

TEKSTI JA KUVAT: **Timo Hänninen**

Pienoisjääkärilipun luovutus Kenraaliluutnantti Glatzille

Herr Kommandeur des Ausbildungszentrums der Infanterie, General Hagemann! Herr Präsident des Bundes der Deutschen Infanterie General Glatz! Meine sehr geehrte Damen und Herren!

Tänä vuonna 2015 on sata vuotta kulunut suomalaisten vapaaehtoisten saapumisesta Saksaan sotilaskoulutukseen. Tavoitteena oli Suomen irtottaminen Venäjältä. Ensimmäinen maailmansota loi mahdollisuuden taistelun aloittamiselle. Nuoret akateemikot ja ylioppilaat päättivät "nyt tai koskaan". Puolueeton Ruotsi kieltäytyi auttamasta. Saksa suostui antamaan reserviupseerikoulutuksen kahdellesadalle ylioppilaalle. Kurssi laajennettiin elokuussa 1915 vahvennetuksi jääkäripataljoonaksi. Pataljoonan ilmoittautui noin 190 miestä. Pataljoona oli läpileikkaus Suomen kansasta. Maanviljelijöitä,

työläisiä, ylioppilaita ja koululaisia. Keski-ikä oli alle 25 vuotta.

Edessänne on 26. helmikuuta 2013 Suomessa naulattu ja Liepajassa Latviassa 8. kesäkuuta siunattu Jääkärilippu n:r 4. Ensimmäinen Jääkärilippu, Jääkäripataljoona 27:n lippu siunattiin samassa kirkossa 13. helmikuuta 1918. Jääkärit vannovat lipun ääressä sotilasvalansa 6. joulukuuta 1917 itsenäiseksi julistautuneen Suomen lailliselle hallitukselle. Samana iltana jääkärit astuivat laivoihin ja aloittivat matkan kohti Suomea. Koulutus ja rintamapalvelus Saksan asevoimissa oli päättynyt.

Suomen armeijan sotilasarvoihin ylennetyt jääkärit johtivat hallituksen etulinjan joukkoja vapaussodassa talvella 1918. He rakensivat Suomen puolustusvoimat 1920 ja 30-luvulla. Keski-ikäiset jääkärieverstit ja -kenraalit johtivat Suomen puolustusvoimia taistelussa Neuvostoliittoa vastaan vuosina 1939 -44. Saksassa peruskoulutuksensa saaneesta joukosta nousi 49 kenraalia.

Meine Damen und Herren! Minulla on tänään kunnia luovuttaa Saksan Jalkaväkiliiton puheenjohtajalle, kenraali Rainer Glatzille Jääkärilippu kiitoksena Jääkärilipun n:r 4 nau-laustilaisuudesta Suomessa vuonna 2013. Kenraali Glatz löi naulan n:r 16, "Jääkärien kouluttajien naulan". Naula symbolisoi sata vuotta jatkuneita yhteyksiä saksalaisten ja suomalaisten sotilaiden välillä. Yhteyksiä, jotka ovat selvinneet kahdesta maailmansodasta ja kaikista 1920 ja 30-lukujen sisä- ja ulkopoliittisista kriiseistä sekä kylmän sodan vuosista.

Das Lebenswerk der Jäger lebt heute bei uns in der Freiheit und Selbständigkeit Finnlands weiter!

Herr General! Ich habe die ehre Ihnen die Jägerfahne nun zu überreichen!

Kaksi kuukautta avunpyynnöstä kurssin alkuun

Jääkärikoulutus Saksassa pystyyn ällistyttävän nopeasti

Suomalaisen jääkärikoulutuksen Saksan Lockstedtissa 25. helmikuuta 1915 aloittanut kurssi oli monella tapaa merkillinen. Hanke polkauttiin käyntiin käsittämättömän nopeasti. Suomessa tehtiin päätös hankkia sotilaskoulutusta ulkomailta 20. marraskuuta 1914. Koulutus alkoi Saksassa vain kahden kuukauden kuluttua tuota päätöksestä.

Suomalaisten kurssin nimi oli partiopoikakurssi ja heidän univormuihin olivat partiopuvut. Mutta nämä partiolaiset saivat sotilaskoulutusta. Lisäksi heidän olosuhteensa olivat aluksi aivan muuta kuin tavallisilla sotilailla. Heillä oli saksalaisia sotilaspalvelijoita eivätkä kouluttajat voineet rangaista heitä nuhtelua ankarammin.

Mutta kevään ja kesän 1915 edessä olot muuttuivat normaalinmaksi sotilaselämäksi. Syyskuussa partiopoikakurssi päätettiin kasvattaa pataljoonaksi.

Suomalaisten vapaaehtoisten koulutus Saksassa ei ollut aivan vieras

ajatus saksalaisille, kun sitä heitä pyydettiin joulukuussa 1914. Saksan yleisesikunnassa oli jo vuosia ennen maailmansodan puhkeamista pohdittu toimenpiteitä sen varalle, että joudutaan sotaan Venäjän kanssa. 1910 oli jopa Saksan ja Ruotsin välisissä esikuntaneuvotteluissa pohdittu mahdollisia Suomeen liittyviä yhteisiä toimia, jos jouduttaisiin sotaan Venäjää kanssa.

Saksalaiset pitivät ajan tasalla Suomen tunnelmista Berliinissä oleskelevat suomalaiset, jotka kertoivat maassa esiintyvistä halusta päästä irti Venäjältä.

Pfadfindereiden koulutuksesta alkuvaiheista on hyvin vähän valokuvia, koska kuvaaminen oli jopa kiellettyä hankkeen salaisuuden vuoksi. Sen vuoksi tätäkin kuvaa on käytetty väsyksiin asti. Piikkilangoista selviämistä harjoittelevat Verneri Gustafsson ja Kosti Sundberg. Edellisestä tuli aikanaan kenraalimajuri, jälkimmäisestä everstiluutnantti.

Kun maailmansodan taistelut olivat loppuvuodesta 1914 länsirintamalla juuttuneet paikalleen, etsittiin Saksan yleisesikunnassa uusia mahdollisuuksia idässä. Ja tähän väliin tuli joulukuussa 1914 suomalaisten pyyntö sotilaallisen koulutuksen järjestämisestä 150 suomalaiselle ylioppilaalle, jotta nämä voisivat auttaa saksalaisia heidän mahdollisessa maihinnousussaan Suomeen. Ajatus sopi hyvin saksalaisten suunnitelmiin. Berliiniä tuskin kiinnosti niinkään Suomen irtautuminen Venäjältä, kuin ensisijaisesti aiheuttaa viholliselle hankaluuksia.

Asiat alkoivat edetä vauhdilla. Saksan sotaministeriössä päätettiin 26. tammikuuta 1915 aloittaa 200 suomalaisen vapaaehtoisten koulutus. Hanketta lienee pidetty tärkeänä, koska sen toimeenpano oli salamanopeaa. Suomalaisten koulutus käynnistyi jo kuukauden kuluttua, 25. helmikuuta, Lokstedter Lagerissa. Silloin oli kulunut vain kaksi kuukautta ja viisi päivää Helsingissä pidetystä Ostrobotnian kokouksesta, jossa päätettiin hankkia sotilaskoulutusta Suomen irrottamiseksi Venäjältä.

Kun koulutus aloitettiin Lockstedtissa 25. helmikuuta, oli paikalla vain 55 vapaaehtoista. Jotkut olivat ehtineet paikalle Suomesta asti, mutta varsin moni oli valmiiksi Saksassa mm. opiskelemissa korkeakouluissa. Suomesta tulijat olivat ylioppilaita Helsingistä. Saksalaiset edellyttivät koulutettavien olevan lähtöisin hyvistä perheistä olevia sivistyneitä ja

luotettavia miehiä. Saksan kielen taito katsottiin välttämättömäksi.

KASARMILLA VIETETTIIN OSAKUNNAN VUOSIJUHLAT

Pfadfindereiden joukossa pidettiin kiinni ylioppilasperinteistä. Niinpä huhtikuussa vietettiin Uussuomalaisen osakunnan vuosijuhlaa, mihin toivat tervehdyksensä 11 muun osakunnan edustajat.

Saapujien nimiluettelossa kiinnity huomio siihen, että 55 miehen joukossa on vain yhdeksän suomenkielistä nimeä. Pfadfinder-kaudella kielikysymys ei ollut ongelma, mutta jääkäreiden myöhemmissä vaiheissa syntyi kitkaa, kun suomankieliset katsoivat ensimmäisenä tulleiden ja näin pisimmälle edenneiden ruotsinkielisten suosivan omaa kieliryhmäänsä toisen kustannuksella.

Kurssin nimeksi tuli Pfadfinderkurssi (Pfadfinder = partiopoika). Peitenimi oli luonteva, sillä kurssin johtajaksi tuli majuri Maximilian Bayer, joka oli saksalaisen partiopoika-liikkeen kärkihahmo. Partiomaisuus vietiin niin pitkälle, että koulutettavien vaatetuksiksi tuli saksalainen partiopuku, jonka polihousut ja lierihattu eivät alkuunkaan miellyttäneet sotilaskoulutusta hankkimaan lähteneitä suomalaisia Toki myöhemmin keväällä saatiin ihan oikeat saksalaiseen sotilaspuvut.

Suomalaisten kouluttaminen oli aluksi huippusalainen hanke, Pohjoisen miehet pyrittiin eristämään mah-

Suomalaisten koulutuskurssin peitenimi Pfadfinder(partiolainen) oli hyvin luonteva, sillä kurssin kouluttaja majuri Maximilian Bayer oli Saksan partioliikkeen johtohahmo.

dollisimman tarkkaan saksalaisista sotilaista ja paikallisista siviileistä. Olihan tarkoitus kouluttaa Venäjän keisarin alamaisia toimimaan esivaltaansa vastaan. Suomalaisten kasarmi M4 oli korkean piikkilanka-aidan takana ja porttiin oli kiinnitetty kyltti, jossa luki "Suljettu! Sisäänpääsy ankarasti kielletty". "Partiolaiset" saivat poistua majoitustiloistaan ainoastaan saksalaisten upseerien valvonnassa. Harjoituksia ja marsseja suoritettiin ainoastaan yhtenäisissä suljetuissa osastoissa. Marssittaessa leirialueen ulkopuolella oli asutuilla seuduilla puhumin täysin kiellettyä, kun kaikki eivät osanneet saksaa ja suomi olisi paljastanut joukon ulkomaalaisuuden.

Suomalaisten koulutusajaksi oli alunperin suunniteltu neljä viikkoa, jota ryhdyttiin varsin pian pidentämään. Ei siviileistä sentään neljässä viikossa sotilaita tehdä.

Sotilaalliseen koulutukseen kuului sotilashengen omaksuminen, ampuматаidon oppiminen, pienten yksiköiden tiedustelutoiminta, kenttälinnoittaminen, rautateiden ja satamalaitteiden sekä laivojen tuhoaminen ynnä sissitoiminta. Koulutusohjelma kertoo, että koulutettavia oli suunniteltu käytettävän tarpeen vaatiessa tuholaistöihin Suomessa olevia ve-

Tältä näytti Lockstedtin asema 25 helmikuuta 1915, kun ensimmäiset suomalaiset saapuivat sotilaskoulutusta hankkimaan.

näläisiä kohteita vastaan. Olivathan suomalaiset ilmoittaneet tukevansa Saksaa sen tehdessä mahdollisen mairinnousun Suomeen.

Suomalaisten vapaaehtoisten asema oli erikoinen He eivät olleet Saksan armeijan sotilaita vaan ulkomaalaisia valtion vieraina olevia siviilihenkilöitä. Heitä ei kohdeltu rivimiehinä vaan kuten saksalaisia upseerioppilaita. Pfadfinderit eivät olleet saksalaisen sotilasläinsäädännön eikä myöskään sotilaallisten kurinpitokäytäntöjen alaisia.. Saksalaisten esimiesten kurinpito rajoittui nuhteluun. Ja lisäksi heillä oli ohjeena kohdella suomalaisia toisin kuin saksalaisia sotilaita.

”SOTILASPALVELIJAT” SIIVOSIVAT TUVAT

Suomalaisilla oli jopa ”sotilaspalvelijoita”, neljä saksalaista sotamiestä jokaista 20 hengen tupaa kohden. Suomalaiset oli vapautettu myös vartio- ja työpalvelusta, jotta lyhyt koulutusaika voitaisiin hyödyntää täysimääräisesti.

Ateriat nautittiin valkoisten liinojen päältä varsin laadukkaista astioista.

Päiväraha yksi marka oli kolminkertaisen saksalaisen sotamiehen saamaan. Toisaalta sekin tuntui joskus pieneltä ”Hyvien perheiden pojille”, jotka olivat yliopisto-opiskelijoina Helsingissä tottuneet runsaasiin tasurahoihin.

Herrastelu kuitenkin loppui 14. huhtikuuta. Burschet katosivat ja partiopojat alennettiin oikean sotilaan tasolle, joka sijaa itse vuoteensa ja siivoaa tupansa ja koko kasarmen. Samoin ruokapuolella lähestyttiin normaalia saksalaista tasoa.

Vaikka partiopuvuissa oltiinkin, aseet sentään saatiin jo kolmen päivän kuluttua kurssin alkamisesta. Pfadfinderin palvelusaseeksi tuli venäläinen kolmen linjan kivääri, joita saksalaisilla oli sotasaaliina mielin määrin. Venäläisiä sotasaalisaseita olivat myös ne kaksi konekivääriä, joista olivat kurssin ryhmäaseet. Lisäksi saatiin käyttöön pistooleja ja käsikranaatteja.

SUOMALAISET YLLÄTTIVÄT HYVÄLLÄ AMPUMATAIDOLLA

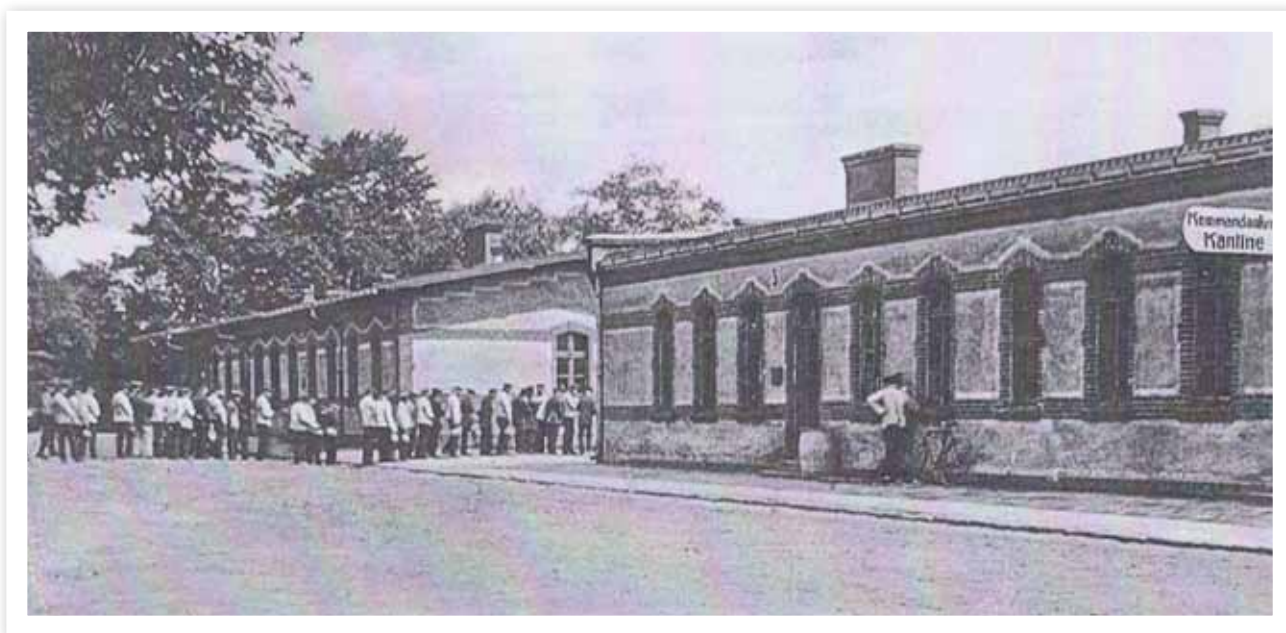
Venäläiskivääriin joutivat hyvin vapaaehtoisten käyttöön. Niitä pidettiin

Aseekseen suomalaiset saivat sittemmin lukemattomille varusmie- ja reserviläissukupolville tutuksi tulleen venäläisen kolmen linjan kivääriin, Mosin Nagant 1891/30.

huonompina kuin saksalaisten omia Mausereita. Lisäksi m/91:n oli hankala saada patruunoita ja vielä niitä pidettiin epätarkkoina. Suuri olikin kouluttajien kummastus, kun suomalaiset saavuttivat aseillaan hämmästyttävän hyviä ampumatukoksia.

Pfadfinderit saivat laajemman koulutuksen kuin tavalliset saksalaiset jalkaväkisotilaat. Kahteen komppaniaan jaetun joukon molempiin komppanioihin tuli konekivääriyhmänsä, mutta kaikki muutkin miehet koulutettiin konekivääriin käyttöön.

Sotilaat jonottavat kanttiniin pääsyä Lockstedtissa 1915. rakennus on vielä jäljellä ja toimii kuntokeskuksena.

Pfadfinder-koulutuksen järein ase oli venäläinen sotasaaliskonekivääri.

Pioneerikoulutus oli ohjelmassa kahdella nimikkeellä, linnoitustyö- ja hävitystyökoulutus. Pioneerikoulutus korostui siinäkin, että kouluttajissa oli pioneereja yhtä paljon kuin jalkaväkimiehiä. Muiden aselajien edustajia ei kouluttajissa sitä vastoin ollut lainkaan. Aikanaan jääkäripataljoonan pioneerikomppania olikin joukon eliittiä.

Kenttäkoulutuksen keskeistä osaa oli marssikoulutus. Marssit venyivät 30 kilometriin mukana 35 kilon pakkaus ja kivääri. Aivan kuten kivääriammunnassa suomalaiset yllättivät kestävyydellään ja marssitaidollaan kouluttajat, jotka pitivät suomalaisia ilmiömäisinä marssijoina. Ja jotkut saksalaiset kun olivat alun perin epäilleet, saadaanko suomalaisista lainkaan koulutettua kunnon sotilaita. Mielenkiintoista, että jääkärit aikanaan saivat mainetta myös paraatimarssiastaan.

Kouluttajakoulutus otettiin ohjelmaan, kun huhtikuussa kävi ilmi, että kurssia jatketaan. Tavoitteena oli, että jokainen Pfadfinder oppii johtamaan taistelussa ei ainoastaan ryhmää tai joukkuetta vaan välttävästi myös komppaniaa. Jokaista harjoitusta seurasi perusteellinen kritiikki. Bayerin mielestä hänen oppilastaan piti tulla paikkansa täyttäviä rintamaupseereja ja siksi heidän piti perehtyä myös esikuntatehtäviin.

Sotapeleissä ja kirjallisissa tehtävissä pääsivät suomalaiset katsomaan asioita rykmentin, prikaatin ja jopa divisioonan komentajan näkökulmasta. Näin laaja-alainen koulutus oli mahdollista, koska suuri osa vapaaehtoisista oli korkeakouluopiskelijoita ja jopa "valmiita miehiä", joiden uusien asioiden omaksumiskyky oli suuri. Ja suuri oli myös motivaatio. Vapaaehtoisten yhteistiloissa oli saatavissa ohjesääntöjä ja muita

sotilasalan julkaisuja, jotka olivat ahkerassa käytössä. Olihan joukossa useita tulevia kenraaleja.

KURSSIN VAHVUUTTA EI SAATU KOSKAAN TÄYTEEN

Kurssin oli tarkoitus käsittää 200 vapaaehtoista. Lukua ei kuitenkaan koskaan saatu täyteen. Korkeimmillaan rivivahvuus oli vain 169 miestä. Kun kurssi oli aloitettu 55 miehellä, oli helmikuun lopussa paikalla 86 miestä ja maaliskuun aikana paikalle ilmaantui vielä 76 vapaaehtoista. Kaiken aikaa miehiä tuli ja meni, koska vallitsi epätietoisuus kurssin jatkosta.

Majuri Bayerin apuna oli kurssilla oli kolme saksalaista kapteenia ja joukko aliupseereita.

Vapaaehtoisista alettiin maaliskuun lopulla ylentää parhaiten menestyneitä "varusmiesesimiehik-

si”. Käyttöön otettiin puoliviralliset arvoasteet, komppanianpäällikkö (Kompanieführer), joukkueenjohtaja (Zugführer), ryhmänjohtaja (Gruppenführer) sekä ryhmän varajohtaja (Stellvertreter Gruppennführer). Komppanianpäällikön arvomerkinä oli vasemmassa hihassa kolme valkoista nauhaa, joukkueenjohtajalla kaksi ja ryhmänjohtajalla yksi nauha. Vararyhmänjohtajan hihassa oli yksi kapea vihreä nauha. Rivimiehillä oli kauluksessa vasemmalla komppaniasta kertova numero 1 tai 2.

1.komppania päälliköksi nimettiin Björn Lindeqvist ja 2. komppanian johtoon Erik Jernström. Ensin mainittu kuitenkin pian jätti koko kurssin, mutta Jernström eteni lopulta jääkärijoukon korkeimmaksi suomalaiseksi johtajaksi.

Suomalaisten esimiesten käskylvälta vapaaehtoisiin rajoittui vain palvelusasioihin ja saksalaiseen henkilökuntaan nähden he olivat rivimiehen asemassa. Sentään he saivat asemansa merkiksi pari nauhaa hihansuihin, minkä lisäksi heidät oli vapautettu tupapalvelusta.

LAKKEIHIN TULI PREUSSIN KOKARDI

Heinäkuussa vapaaehtoisista tuli ihan oikeita sotilaita, He saivat jo loppuun kuluneiden partiolaiskamppien tilalle uudet vetimet. Saksalaiset kenttäharmat käsittävät jääkärin asepuvun: asetakin, suorat housut ja lakin. Takin olkaimia ja lakkia kiersi punainen nauha. Ja mikä tärkeintä, lakissa oli Preussin kokardi. Se oli tärkeä, sillä sen puuttuminen olisi rinnastanut suomalaiset halveksituihin kokardittomiin työvelvollisiin.

Suomalaisia jäyti koko kurssin ajan epätietoisuus tulevaisuudestaan. Kurssin piti alunperin kestää neljä viikkoa, joskin sitä jatkettiin useita kertoja. Ikävältä tuntui vapaaehtoisesta tieto, että kurssin päätyttyä ei suomalaisten haluttu jäävän Saksaan

Lockstedter Lager-harjoitusalueen pinta-ala oli 96 neliökilometriä.

pitemmäksi aikaa odottamaan Suomeen mahdollisesti tehtävää mähinnousua, mikä sisältyi saksalaisten suunnitelmiin. Suositeltavaa olisi, että koulutetut siirtyisivät Ruotsiin, missä he olisivat saksalaisten helposti tavoitettavissa ja lähellä Suomea.

Elokuussa 1915 Lockstedtin leiriin saapui tieto siitä, että Berliinissä oli päätetty jatkaa suomalaisten koulutusta. Ja mikä vielä parempi, koulutusryhmän tilalle perustetaan patal-

joona. Tulevat jääkärit saivat aiheen kunnan juhlaan kaupungissa ”Hotel Kaiserhofissa”. Juhlaan olikin syytä, sillä nyt loppui kuukausien epätietoisuus koulutuksen jatkosta ja samalla omasta tulevaisuudesta.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Teksti julkaistu aiemmin Suomen Sotilas-lehdessä.

LOCKSTEDT – Ranskalaiset sotavangit rakensivat entisen Tanskan alueelle

” Lockstedtin leiri oli eräs Saksan keisariajan suurimmista armeijan harjoitusalueista. Tuolle IX armeijakunnan harjoitusalue pystyttiin majoittamaan kerrallaan. Leiri oli nykyaikainen, sillä siellä oli vesijohdot, joiden muistona on edelleen kaupungin maamerkinä oleva vesitorni. Kasarmeissa oli jopa vesivessat.

Pari lukua leirin koosta. Majoitustilaa alueen tiilikasarmeissa 9800 sotilaille ja talleja oli 1850 hevoselle. Vuosittain alueella koulutettiin n. 100 000 sotilasta. Kaikkiaan Lockstedtissa koulutettiin 1.2. miljoonaa sotilasta.

Leirillä oli dramaattinen historia: alue kuului Tanskalle vuoteen 1864. Silloin käydyin Saksan ja Tanskan välisen sodan tuloksena Schleswig-Hollstein, missä Lockstedt sijaitti, siirtyi Saksalle. Lockstedter Lagerin syntyhistoriakin on synkänpuoleinen Sen rakensivat Saksan- Ranskan 1870–71 sodan jäljiltä Saksassa olleet ranskalaiset sotavangit.

Kotiryssä

Sinuun tullaan ottamaan yhteyttä. Alat tavata APN:n edustaa, ilmoitti päätoimittaja Raino Vehmas syksyllä 1972. APN oli neuvostoliittolainen uutistoimisto. Olin saamassa oman kotiryssän.

Oman kotiryssän. Jos olit 1970-luvulla merkittävä henkilö politiikassa, taloudessa tai journalismissa, sinulla oli kotiryssä. Olin 29-vuotias Aamulehden Helsingin toimituksen esimies Olin siis tärkeä henkilö.

Pian minulle soitti hieman huonona suomea puhuva mies. Ilmoitti olevansa APN:n varajohtaja Zhelesnov. Sopsisiko minulle tavata lounaalla. Totta kai sopi. Tiesin, että todellisuudessa ystäväni edusti KGB:ta.

Ensitapaamisemme oli Orsossa, kauan sitten kadonneessa nuhjuisessa töölöläisravintolassa. Zhelesnov kyseli kaikenlaista suomalaisesta sisäpolitiikasta ja erityisesti kokoomuksesta. Olinhan politiikan toimittaja ja Aamulehti oli lähellä kokoomusta. Neuvostolähetystö oli alkanut lähestyä kokoomusta ja siihen projektiin kuuluin minäkin.

Tavanomainen lounas. Toki kahvin kanssa konjakit, mutta ei muuta viinaa. Isäntäni kysyi, voisimmeko tavata uudelleen. Sehän minulle sopi. Kaivettiin kalenterit, sovittiin päivä ja isäntä ilmoitti paikaksi ravintola Merkurin. En ollut koskaan kuullut sellaisesta kapakasta. Seurustelumme aikana opin tuntemaan hyvin monta pientä töölöläisravintolaa. Koskaan emme tavanneet kahta kertaa peräkkäin samassa paikassa.

Lounaamme noudattivat tuttua kaavaa: Zhelesnov kyseli ja minä vastailin. Mutta kunnon keskustelua ei koskaan syntynyt, sillä isäntäni oli kiinnostuneempi Suomen sisäpolitiikasta ja kokoomuksen remonttimie-

histä kuin kertomaan Neuvostoliittoon liittyvistä asioista.

Keskustelumme muistuttivat lähinnä juuri taakse jääneen valtiotieteellisen tenttien suullisia osia: Tentaattori kyseli ja minä yritin vastata. Aloin hieman huolestua tapaamisistamme ja kysyin kokoomuksen puoluesihteerin Veikko Tavastilalta, miten käytäytyä. Tavastila oli kokoomuksessa avainhenkilö kotiryssäasioissa. Veikko sanoi, että voit rauhassa syödä lounaita kontaktisi kanssa, jos jaksat. Voit puhua rauhassa, sillä toimittajana sinulla ei ole takanasi mitään sellaista tietoa, jonka kertominen voisi kompromettoida sinua. Mutta jos hän pyytää jotain palvelusta tai kirjoittamaan jotain, sitä älä tee.

Tapaamisemme eivät ravintolointa lukuun ottamatta olleet mitenkään piiloteltuja. Kerran isäntäni tuli jopa komeasti paikalle valkoiselle Volgalle, jonka rekisterinumero oli APN-2. Ja joululounas syötiin Stockmannin yläkerrassa. Sain joulutervehdyksenä paketin, jossa oli pullo viskiä. konjakkia ja tietysti votkaa. Lahja oli hiukan tavanomaista suurempi, sillä puolueet ja ministerit muistivat minua jouluisin yhdellä pullolla.

Oltiin keväessä 1973. Olin palannut Islannista pidetystä Pohjoismaiden neuvoston kokouksesta. Ja taas Zhelesnov kyseli ja minä vastailin. Sitten se tuli: voisitko kirjoittaa lyhyen muistion Islannin kokouksen tärkeimmistä asioista. Muistin Tavastilan neuvon ja sanoin, että en millään ehdi sellaista tehdä. Mutta kerron kyllä kaiken, mitä haluat tietää. Seuraavalla lounaalla palattiin taas muistioon, mitä en edelleenkään ehtinyt kirjoittaa.

Kun isäntäni kyseli muistiota kolmannen kerran, kertoi hän samalla,

että hänen kautensa Helsingissä päättyy ja hän palaa Moskovaan. Mutta sitä ennen esittelee minut seuraajalleen. Jäin odottelemaan lounaskutsua. Mutta sitä ei koskaan tullut. En ollut ollenkaan pahoillani statussymbolin menetyksestä. Olin saanut kyllikseni suullisista tenteistä.

Asia palautui mieleen, kun lukaisin Heikki Saaren kirjan ”Kotiryssät” (Minerva 2014). Olin kiinnostunut tietämään kuinka paljon lopulta mahtoi olla kaltaisiani lounasvieraita. Kirja oli pettymys. Se perustui pitkiin kirjallisuustutkimuksiin ja haastatteluihin. Neuvostoliiton kotiryssätoiminnasta ei kirjoittaja ollut yrittänytkaan tehdä kokonaiskuvausta.

Minusta ei KGB:lle hyötyä ollut. Mutta todellisista kotiryssistä oli. Huippuesimerkki oli Viktor Vladimirov, joka kevään 1981 hallituskriisin aikana oli läsnä kiistan molempien osapuolten sisäpiiriin kokouksissa: Keskustapuolueen puoluehallituksen työvaliokunnassa ja pääministeri Mauno Koiviston keittiössä.

Olen varma, että joistain kontakteista tiedustelijat saivat irti tietoja, joiden luovuttaminen olisi täyttänyt valtiopetoksen tunnusmerkin. Toki Supo seurasi KGB:n puuhia ja tarvittaessa jakoi varoituksen sanoja lounasvieraille. Ja ollessani Uudessa Suomessa eteen tuli tapaus, jossa Supo varoitti eräästä töihin pyrkijästä, joka sittemmin tuomittiinkin vakoilusta.

Suomessa riittää politiikan tutkijoita. Kotiryssät olisi hyvä aihe vakapa väitöskirjaan. Mutta ehkä se ei ole poliittisesti korrekki. Ei ainakaan tietokoneeni oikeinkirjoitusohjelman mukaan. Se nimittäin veti punaisen viivan jokaisen tässä tekstissä olevan kotiryssä-sanan alle.

Julkaistu aiemmin Suomen sotilaslehdessä.

Kyllä kulttuurin nimissä voi harrastella aika paljon

Suomen tuki Viron itsenäistymiselle 1988–1991:

Suomi tuki Viron itsenäistymistä paljon enemmän kuin mitä julkisuuteen voitiin kertoa.

Suomen vuosina 1989–1991 harjoittamaa idänpolitiikka voi kuvata kahdella hevosella ratsastamiseksi. Suomelle kansalliset edut vaativat säilyttämään hyvät suhteet Moskovaan ja tukemaan Mihail Gorbatshovin uudistuspolitiikkaa. Siksi Viron itsenäisyyspyrkimyksille ei annettu poliittista tukea, vaan päinvastoin, Viro varoiteltiin etenemästä liian nopeasti. Samaan aikaa Suomen valtio kuitenkin tuki ja rahoitti itsenäisyyttä ajavien virolaistahojen toimintaa sekä virolaisten oman valtion rakennustyötä.

Viro halusi Suomelta yhteistyötä lähes kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Ennen kaikkea Viro halusi asiantuntija-apua, koulutusta ja työharjoittelua Suomessa, niin nuorille kuin hallinnon ja talouselämän edustajillekin. Tarvittiin myös kaikkea mahdollista materiaaliapua leikkuripuumureista konttorikoneisiin. Käytännön yhteistyötä ja matkustamista helpottamaan toivottiin Suomelta tehokkaita viisumipalveluita Tallinnaan sekä mahdollisuutta perustaa jonkinlainen Viron edustusto Helsinkiin.

Viron annettua marraskuussa 1988 suvereenisuusjulistuksensa päätettiin, että Viron pyrkimyksiä tulisi tukea maksimaalisesti, mutta niin, ettei toimijana olisi Suomen valtio. Näin vältettäisiin Suomen ja Moskovan suhteiden vaarantuminen.

Asian arkaluonteisuudesta kertoo se, että asiasta sovittiin pääministerin johdolla, eikä hallitus tehnyt asiasta mitään virallista päätöstä.. Moskovaan ilmoitettiin epävirallisesti, ns. Puoluekanavaa myöten, että Suomi aikoi ryhtyä tiivistämään kulttuuriyhteistyötä Viron kanssa.

MOSKOVAN VANHOILLISET VASTUSTIVAT YHTEISTYÖTÄ

Neuvostohallinnossa vanhoilliset, joilla oli vahva edustus mm. Neuvostoliiton Helsingin-lähetystössä, vastustivat suomalaisvirolaisen yhteistyön lisäämistä. Kesällä 1988 Viron kommunistisen puolueen johtoon nostettu Vaino Väljas oli lobannut ahkerasti Moskovassa suomalais-virolaisen yhteistyön puolesta väittäen sen edistävän perestroikaa Virossa. NKP:n politbyroossa hyväksyttiin tammikuussa 1989 uudistusmielisten tuella hyväksyttiin näkemys, että suomalais-virolainen yhteistyön edistäisi perestroikaa Virossa. Vanhoillisten rauhoittamiseksi presidentti Koivistolle lähetettiin epävirallinen viesti, jossa toivottiin hänen vaikuttavan Virossa esiintyneiden liian radikaalien ilmiöiden neutralisoimiseen.

Shevardnadzen taustatuella Viron johdolle järjestyi tapaaminen presidentti Koiviston kanssa. SKDL kutsui Viron kommunistisen puolueen valtuuskunnan Suomeen helmikuun alussa 1989 ja vierailun aikana delegaatiota johtanut Viron kakkosmies, kommunistisen puolueen ideologi-asihteeri Mikk Titma tapasi Koiviston. Keskustelun tuloksena Koivisto

Mauno Koivisto ajoi kahden raiteen politiikkaa: Viron pyrkimyksiä tuettiin, mutta toisaalta ei haluttu horjuttaa Gorbatshovin asemaa.

antoi periaatteellisen hyväksyntänsä suomalais-virolaiselle yhteistyölle, mikä käytännössä tarkoitti Suomen apua Virolle. Avun ehtona oli, ettei se saanut häiritä Suomen ja Moskovan välisiä suhteita, eikä johtaa hallitsemattomaan kehitykseen Virossa.

Nyt Viron avustamistoiminta käynnistyi nopeasti. Holkerin hallituksessa Viro-asiat annettiin ilman virallisia päätöksiä alkuvuonna 1989 kulttuuriministeri Anna-Liisa Kasurisen vastuulle ja opetusministeriöstä tuli keskeinen Viro-suhteiden koordinaattori. Opetusministeriön alaisuudessa Viron avustaminen saatiin näyttämään epäpoliittiselta kulttuuriyhteistyöltä. Toiminnan luonnetta kuvaa hyvin presidentti Koiviston ministeri Anna-Liisa Kasurille lähettämä evästys: kyllä kulttuurin nimissä voi harrastella aika paljon. Ja aika paljon parina seuraavana vuotena harrasteltiin.

TUGLAS-SEURASTA "SUURLÄHETYSTÖ"

OPM:in kanavoi varovaisuussyistä poliittisluonteisen tukensa Virolle Tuglas-seuran kautta, jonka rahoituksen ministeriö aloitti helmikuussa 1989.

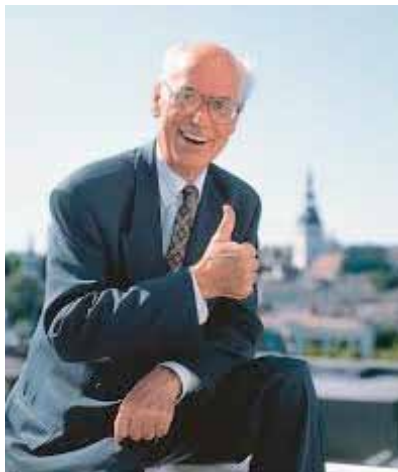
Tuglas-seura sai toimiston Marjankadulta ja helmikuusta 1989 aina syksyyn 1991 asti seuran toimisto toimi Viron epävirallisena edustustona ja virolaisten tukikohtana Helsingissä. Seura avusti vuosina 1989–1991 useita tuhansia virolaisia tarjoamalla ilmaista majoitusta Helsingissä, sekä maksamalla matka-avustuksia ja päivärahoja. Erityisen paljon apua seuralta sai Viron ulkoministeri Lennart Meri ja Viron ulkoministeriön apuorganisaationa toiminut Eesti instituutti. Seuran asemaa Viron epävirallisena edustustona korosti mm. Se, että kun Virossa järjestettiin maaliskuussa 1991 kansanäänestys itsenäisyydestä, Suomessa asuvien virolaisten äänestyspaikkana toimi Tuglas-seuran toimisto.

Opetusministeriö aloitti keväällä 1989 suorankin yhteistyön Viron opetus- ja kulttuuriministeriöiden kanssa, jonka puitteissa virolaisille nuorille tarjottiin mahdollisuutta päästä suomalaisiin oppilaitoksiin ja Viron valtion ja kuntien virkamiehille tarjottiin täydennyskoulutusta ja työharjoitteluja Suomessa.

Muut ministeriöt eivät solmineet suoraan suhteita virolaisiin ministeriöihin, vaan delegoivat suhteiden hoidon hallinnon alemmille tasoille tai yksityissektorille. Esimerkiksi - Sosiaali- ja terveysministeriö antoi terveys-alan yhteistyön lääkintähallitukselle, keskussairaaloille ja järjestöille, esim. Mannerheimin Lastensuojelu Liitolle. Huomionarvoista on, että Viron puolella yhteistyökumppani yleensä oli ministeriö.

VIISUMIEN MÄÄRÄ 20-KERTAISTETTIIN

Viron paikallishallinnon uudistamista tuettiin voimakkaasti Suomen kun-

Ulkoministeri Lennart Meri käytti Marjankadulla sijaitsevaa Tuglas-seuran toimistoa Viron epävirallisena edustustona. Suomi maksoi mm. Meren kännykkälaskut, jotka eivät olleet aivan pieniä.

ta- ja kaupunkiliiton kautta kevästä 1989 alkaen, koulutuksella, materiaaleilla, laitteilla ja rahallisestikin. Viron paikallishallinnon uudistamisella oli suuri poliittinen merkitys, joka tuli näkyviin jo joulukuun 1989 paikallisvaaleissa. Niissä Viron kansanrintama ja muut itsenäisyyttä kannattavat tahot saivat suurvoiton.

Lokakuussa 1989 Mihail Gorbatsšov teki valtiovierailun Suomeen ja hänen seurueeseensa kuului Viron kommunistisen puolueen johtaja Vaino Väljäs

Gorbatsšov ilmaisi tukevansa Väljästä ja rohkaisi suomalaisia kehittämään Suomen ja Viron välistä yhteistyötä.

Marraskuussa 1989 Suomi aloitti ns. lähialuepolitiikan, jonka puitteista yhteistyötä Viron kanssa ryhdyttiin laajentamaan entisestään.

Virolaisten matkailua Suomeen ryhdyttiin helpottamaan suosimalla heitä viisuminannossa ja työlupien saamisessa Suomeen. Tallinnassa olevaa Suomen Leningradin pääkonsulaatin alaista viisumipistettä laajennettiin ja sinne palkattiin lisää henkilökuntaa. Viisumipiste kasvoi nopeasti suuremmaksi kuin Suomen pienimmät suurlähetystöt. Vuonna

1988 virolaisille myönnettiin 4200 viisumia Suomeen, vuonna 1989 44 500 ja vuonna 1990 jo 94 000.

SUOMEN KUVALLA LÄNNESSÄ EI VÄLIÄ

Koiviston linjasi prioriteetit Suomen Viron-politiikassa helmikuussa 1990 seuraavasti:

1. Suomen suhteet Moskovaan
2. Suomen suhteet Moskovan nykyiseen johtoon
3. Suomen suhteet virolaisten pyrkimyksiin
4. Suomen länsikuvan varjelu

Viron-politiikasta päätettiin hallituksen ulkoasiainvaliokunnan kokouksessa Koiviston läsnä ollessa maaliskuussa 1990. Avustamisen täytyi tapahtua niin, ettei se häiritisi Suomen suhteita Moskovaan. Avustamisen jatkamisen ja laajentamisen selitettiin olevan osa epäpoliittista lähialueyhteistyötä, jota Suomi harjoitti pienessä määrin muidenkin Neuvostoliiton lähialueiden kanssa.

Suomalais-virolainen yhteistyö laajeni, mutta hallitus ja ministeriöt pitivät etäisyyttä Viron auttamiseen. Sen sijaan lähes kaikki valtion virastot ja laitokset harjoittivat yhteistyötä Viron kanssa: Tielaitos, Patentti- ja rekisterihallitus, Korkein oikeus, pelastuslaitos, Maanmittauslaitos, Tulli, valtion tarkastusvirasto, Suomen Pankki, Metsähallitus... jne.

UM:n poliittisella osastolla kesällä 1990 laaditussa sisäisessä muistiossa Suomen linja tiivistettiin kolmeen teesiin:

- 1) Ylläpidä hyviä suhteita Moskovaan
- 2) Tue balttien itsenäisyyspyrkimyksiä
- 3) Vältä näiden kahden periaatteen joutumista ristiriitaan keskenään.

Ristiriita vältettiin, kun ulkopoliittinen johto piti yllä hyviä suhteita Moskovaan ja antoi avointa poliittista tukea Gorbatsšovlin pyrkimyksille. Balttien käytännössä virolaisten, itsenäisyyspyrkimysten tukeminen taas

hoidettiin käytännön tasolla ilman julkisuutta, ns. keittiön kautta.

Suomen julkishallinnon Virolle antamasta tuesta ei ole olemassa lukuja, mutta karkeasti arvioiden Virolle antaman avun rahallinen arvo oli vuonna 1989 alle 10, vuonna 1990 oli 25–40 ja vuonna 1991 50–100 miljoonaa markkaa.. Summat eivät sisällä käytetyn kaluston ja erilaisten materiaalien lahjoituksia, joita tehtiin runsaasti. Lukuihin ei myöskään sisälly ministeriöiden, virastojen ja eri laitosten omien määrärahojensa puitteissa virolaisille antama täydennyskoulutus ja asiantuntija-apu, jonka määrä oli huomattavaa.

Lisäksi kunnat ja kaupungit käyttivät ystävyyskuntatoimintaan Viron kanssa 1990-luvun vaihteessa n. 20 milj. mk vuosittain. Tähänkään summaan ei sisälly kuntien avokäitset käytetyn kaluston lahjoitukset tai virkatyön puitteissa annettu huomattavan laaja koulutus- ja asiantuntija-apu. Summat eivät ole suuria jos ne suhteuttaa Suomen julkishallinnon kokonaiskuluihin. Viron kokoiselle kansantaloudelle tämän suuruinen apu oli kuitenkin varsin merkittävä. Avun rahallista arvoa tärkeämpää oli sen sisältö: ilman Suomesta saatua länsimaista koulutus- ja asiantuntija-apua Viron oman valtion rakennustyö olisi ollut huomattavasti vaikeampaa.

Lisäksi on syytä muistaa, että Viro ja virolaiset saivat runsaasti taloudellista tukea myös suomalaiselta kansalaisyhteiskunnalta. Kansalaisyhteis-

kunnan tuen poliittisinta osaa edustaa suomalaisten puolueiden tekemä yhteistyö virolaispuolueiden kanssa.

VIRO HARKITSI SUOMEN MARKAN KÄYTTÖÖNOTTOA

Suomen merkitystä Virolle laulavan vallankumouksen aikana kuvaa hyvin se, että Virossa Suomen marka alkoi olla tärkeämpi maksuväline kuin virallinen valuutta rupla. Virossa oli käytössä syksyllä 1991 noin 400–450 miljoonaa. Suomen markkaa. Summa ei tunnu suurelta, mutta Viron pienelle kansantaloudelle se oli sitä. Kun Viro kesäkuussa 1992 otti käyttöön oman rahan, kruunun, liikkeelle laskettujen kruunujen kokonaisuus oli marka-arvoltaan noin. 400 miljoonaa. Virossa ennen itsenäistymistä jopa harkittiin Suomen markan ottamista viralliseksi maksuvälineeksi, ainakin siirtymäkauden ajaksi. Se kertoo osaltaan suomalaisvirolaisen yhteistyön tiiviydestä ja sen merkityksestä Viron kehitykselle kohti riippumattomuutta Moskovasta.

Julkisuuteen jäänyt kuva Suomen viileästä suhtautumisesta Viron itsenäistymispyrkimykseen ei vastaa todellisuutta. Viro sai Suomen julkishallinnolta runsaasti sympatiaa ja käytännön apua, joka sisällöltään oli poliittista. Tämän tiedostivat tuolloin sekä Suomen että Viron poliittinen johto. Asiaa ei voitu sanoa ääneen, koska Suomen kansalliset

Viron tukemisen muodot olivat moninaiset: Maanviljelijät lahjoittivat leikkuupuimureita ja valtionhallinto ja kuntaliitto tukivat virolaisten koulutusta.

Heikki Rausmaa väitteli Suomen Virolle tuesta marraskuussa 2013.

edut vaativat presidentti Gorbatšovin tukemista. Gorbatšov halusi pitää Neuvostoliiton koossa, mutta Viro halusi irrota siitä ja itsenäistyä. Kiistan molemmille osapuolille ei voinut samanaikaisesti antaa avointa tukea ja siksi Suomi joutui harjoittamaan kaksitasoista ulkopoliittikkaa: toiselle annettiin julkista poliittista tukea ja toiselle käytännön apua ilman suurempaa julkisuutta.

Kirjoitus perustuu fil. tri. Heikki Rausmaan esitelmään.

Kolumni • Lasse Lehtinen

Tuntematon Tanner

Harva Suomessa enää muistaa miehen nimeltä Väinö Tanner, talvi- ja jatkosodan hallitusten taipumattoman miehen. Muiden muassa J. K. Paasikivi oli sitä mieltä, että Väinö Tannerista oli tehtävä Risto Rytin hallituksen ulkoministeri, jotta myös työväestö uskoisi kaikkien väestöryhmien taistelevan samojen päämäärien hyväksi.

Suojeluskuntien Suomi oli hädän hetkellä huomannut tarvitsevansa johdatusta työväenliikkeen veteraanilta, maltilliselta poliittiselta johtajalta ja käytännön talousmieheltä.

Pari viikkoa hyökkäyksen jälkeen Tanner piti radiopuheen, jossa korosti suomalaisten yksimielisyyttä ja lujaa päätöstä puolustautua hyökkääjää vastaan. Tanner puhui suomeksi ja venäjäksi ja osoitti sanansa neuvostokollegalleen ”herra Molotoville”. Tämä sai kuulla kunniansa eikä Tanner antanut arvoa Neuvostoliiton periaatteille ja lupauksille.

Helsingin Säätytalolla perustettiin kesällä 1940 Suomen Aseveljien liitto. Samassa talossa tuomittiin myöhemmin nk. sotasylliset. Kokous houkutteli paikalle lähinnä sosialidemokraattisia ja kokoomuslaisia rintamamiehiä. Liiton puheenjohtajaksi valittiin kenraalimajuri Paavo Talvela.

Liittotoimikunnan jäseniä olivat myöhemmin valtakunnan politiikassa vaikuttaneet tannerilaiset demarit Veikko Helle, Väinö Leskinen, Kalle Lehmus ja Jorma Tuominen sekä kokoomuslaiset Mikko Asunta, Jussi Saukkonen ja Antti J. Rantamaa.

Maalaisliittolaisia aseveliaktiiveja olivat Johannes Virolainen ja Atte Pakkanen. Liiton talouspäälliköksi tuli demari Penna Tervo.

Liitosta tuli pian Suomen suurin ”nuorisjärjestö”, jonka jäsenmäärä oli yli 200 000 ennen lakkauttamista. Sillä oli suunnaton vaikutus puolustustahdon ylläpitäjänä. Liitto oli lakkautettava Valvontakomission määräyksestä vuonna 1945.

Suomen armeijan sinnikäs vastarinta ja Saksalta viime tingassa saatu aseapu olivat ratkaisevia Suomen säilymisen kannalta. Rytin omissa nimissään antama vakuutus, josta hän myöhemmin joutui vastaamaan oikeudessa, osoittautui kansakunnan pelastukseksi.

Tanner pysyi loppuun asti hallituksen jäsenenä, jotta työmies pysyisi rintamalla. Puna-armeijan läpimurto ei onnistunut ja Stalinille tuli kiire

ehtiä Berliiniin. Niinpä rauhanehdot olivat lopulta lievemmat kuin alun perin vaaditut.

Väinö Tanner oli linjannäyttäjä ja personoituma senkaltaiselle käytännön isänmaallisuudelle, jonka murskaaminen oli ehto kommunistien otteen vahvistumiselle. Siksi Tannerista tuli sotasyllisysoikeudenkäynnin tärkein kohde. ”Jos poistetaan Tanner, siitä seuraa sosiaalidemokraattien hajoaminen”, kenraalieversti Andrei Zhdanov kiteytti.

Maaliskuussa 1942 neuvostotiedustelu oli lähettänyt Suomeen koulutetun naisdesantin, Kerttu Nuortevan, joka osasi hakea turvapaikkaa Marlebäckin kartanosta Hella Wuolijoen luota. Wuolijoki sai kuolemantuomion, josta ministeri Tanner, hänen vaimonsa Linda ja presidentti Ryti hänet pelastivat.

Kiitollisuuttaan Wuolijoki osoitti sodan jälkeen vaatimalla Tannerille ankarampaa rangaistusta ja valittamalla, että Tannerilla oli vankilassa paremmat olot kuin hänellä oli ollut aikoinaan.

Tuskin bolševismiin kasvaneet venäläiset tajusivat antaneensa suomalaisten enemmistölle erinomaisen innoittavan aiheen käydä puolustamaan ”sotaan syyllisiä”, Rytitä, Tanneria ja muita, ja samalla henkiseen vastarintaan Neuvostoliittoa ja maailmankommunismia vastaan.

Teksti on aiemmin julkaistu Sotainvalidi -lehdessä.

Se ryssä perkele antoi sen sille hurrille

191 sotasankariin liittyy monta värikästä tarinaa

”Se ryssä perkele antoi sen sille hurrille”. Näin kirosi kenraali **Paavo Talvela** 22. heinäkuuta 1941, kun kuuli että Mannerheim-risti numero 1 oli myönnetty silloin vielä eversti **Ruben Lagukselle**.

Näin raju perimätieto liittyy ensimmäisen Mannerheim-ristin jakamiseen kesällä 1941. 191 jaetun Mannerheim-ristin myöntämiskirjoista löytyy monenlaisia urotoita, joista avautuu sodan koko kuva. Laguksen Mannerheim-ristin myöntämisperusteet olivat harvinaisen lyhyet. Niissä todettiin ainoastaan: ”Henkilökohdistaisesta urhollisuudesta ja suuriin tuloksiin johtaneista sotatoimista.”

Talvelan raivolle kunniamerkin antamisesta Lagukselle oli hiukan perusteitakin. Lagus komensi tuolloin 5.divisoonaa, joka kuului Talvelan johtamaan Itä-Karjalassa hyökkävään VI armeijakuntaan. Lisäksi Talvela oli Talvisodassa Tolvajärven sankari. Hänen johdolla saavutettiin psykologisesti tärkeät talvisodan ensimmäiset voitot neuvostojoukoista.

Laguksella ei ollut vastaavaa näyttöä.

Toki Talvela sai pian hyvityksen, sillä hän sai Mannerheim-ristin numero 2 vain 13 päivää myöhemmin 3.elokuuta 1941.

Jatkosodan alkaessa perustettu Mannerheim-risti oli sikäli ”demokraattinen”, että se myönnettiin sotilasarvosta riippumatta. Jo vapausodasta periytynyt ja talvisodan aikana uudelleen käyttöön otettua vapaudenristiä jaettiin käytännössä vain upseereille. Aliupseereille ja miehistölle jaettiin ristejä arvossa alempia vapaudenmitaleja.

Mannerheim-rististä voi löytää paralleleja Saksan tärkeimpään, jo 1813 perustettuun Rautaristiin. Sitä kannettiin kaikissa sotilasarvoissa alkaen Preussin kuninkaasta sotamieheen. Ensimmäisen luokan rautaristi oli ainoa kunniamerkki, jota Führer **Adolf Hitler** kanto. Risti oli myönnetty hänelle ensimmäisen maailmansodan Flanderin rintamalla osoitetusta urheudesta.

Mannerheim-ristiä kannettiin ilman nauhaa vasemman rintataskun päällä samaan tapaan kuin ensimmäisen luokan rautaristiä.

Kenraalit saivat Mannerheim-ristinsä operaatioiden johdosta ja joskus kyllä vähän asemankin perusteella. Heidän ristiensä myöntämisperusteet eivät ole kovinkaan kiinnostavia.

Jännittävimpiä ovat sodan ”ku-raportaan” eli taisteluyksikköjen miesten korkeaan kunniamerkkiin johtaneet usein yksittäisetkin urotoet. Tästä antavat viiteen jo palkittujen taistelutehtävät. Heistä on konepistoolimiehiä seitsemän ja panssaritorjuntatykin ampujia kuusi. Seuraavaksi eniten risteillä palkittiin taistelulähettejä, eli viisi miestä. Sodanaikainen taistelulähetti ei ollut mikään asiapoika, vaan todella rohkea sotilas. Kun tykkätuli oli katkonut puhelinyhteydet, kun radio ei toiminut tai sitä ei ollut, lähti taistelulähetti viemään sanaa. Hän oli eräs joukkonsa tärkein taistelija.

Kapteenit, luutnantit ja vänrikit johtivat komppaniaansa tai joukkuettaan komennolla ”seuratkaa minua”. Näille taistelijoiden johtajille tuli yhteensä 59 Mannerheim-ristiä.

Ensimmäiset Mannerheim-ristit menivät kenraaleille, sillä numero risti 3 myönnettiin samanaikaisesti Paavo Talvena kanssa Vienan erämaissa itsenäistä sotaa käyneen 14.divisioonan komentajalle, silloin eversti, myöhemmin kenraalimajuri **Erkki Raappanalle**.

Mutta risti numero 4. annettiinkin jo sotamiehelle. Sen sai **Vilho Rättö**. Myöntämisperuste oli varsin konkreettinen: ”taistelussa 3. elo-

Marskin ritarit Ruben Lagus (keskellä) ja Paavo Talvela (oikealla) heinäkuun alussa 1941 kolme viikkoa ennen Lagukselle tulleen Mannerheim-risti numero 1:n jakoa.

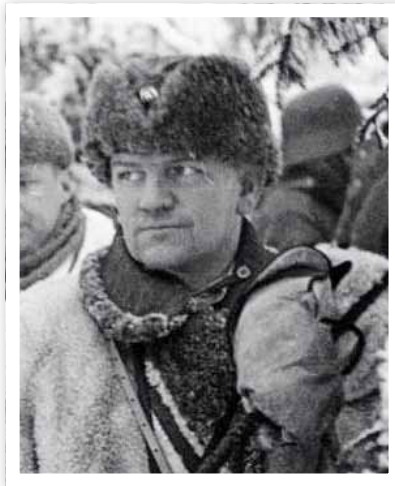

Sotamies Vilho Rättö sai ristin numero 4 tuhottuaan neljä panssarivaunua tähtäyslaitteita vailla olleella sotasaa- listykillä.

kuuta 1941 Rättö valtasi vihollisen panssaritorjuntatykin ja tällä suun- tauslaitteita vailla olevalla tykillä putken läpi tähdäten tuhosi neljä vihollisen hyökkäysvaunua". Tässä vaiheessa paikalle ehti aseveli aut- tamaan tähtäämisessä. Hän neuvoi Rätölle karkean suunnan maaliin, jonka jälkeen ampuja taas tähysti tykinputken kautta.

Rätön komppanianpäällikkönä oli tuossa taistelussa kapteeni **Eero Kive- lä**, joka palkittiin Mannerheim-ristillä numero 9. Heidän komppaniansa kuului silloisen eversti **Aaro Pajarin** johtamaan 18. divisioonaan. Pajari esitti kolmelle komppanianpäälli- kölleen ristiä. Luutnantti **Juho Pössi** sai sellaisen, mutta **luutnantti Jus- si Kirjavainen** jäi ilman. Pajari sai oman Mannerheim-ristinsä numero 12 syyskuun 19 päivänä. Eero Kive- lä oli sodan jälkeen merkittävä vaikuttaja Tampereella ja oli mm. yhden kauden kokoomuksen kan- sanedustajana.

Puolustushaaroista Mannerheim- ristejä sai suhteellisesti eniten il- mavoimat, yhteensä 19. Useimmat palkitut olivat hävittäjälentäjiä, joi- den urotekoja oli helppo arvioida pudotettujen viholliskoneiden luvun

Kahdesti Mannerheim-ristin ritariksi nimitettiin kenraalimajuri Aaro Paja- ri, eversti Martti Aho, kapteeni Hans Wind ja lentomestari Ilmari Juutilai- nen. Merkinä siitä heillä oli marsal- kansauvat ristin yläpuolella.

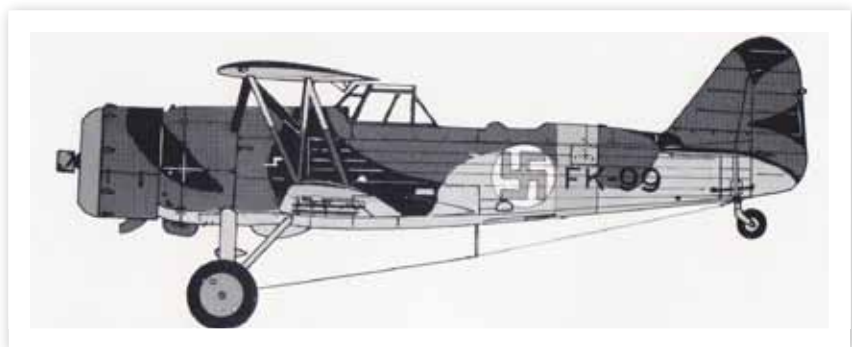
perusteella. Kaksi hävittäjälentäjää, lentomestari **Ilmari Juutilainen** ja kapteeni **Hasse Wind** nimitettiin kaksinkertaisiksi ritareiksi suurten ilmavoittojensa määrän takia. Edel- lisellä oli pudotuksia 94 ja jälkim- mäisellä 75.

Mutta hävittäjä- ja pommitus- lentäjien lisäksi palkittiin yksi len- totiedustelija. Tiedustelijat lensivät useimmiten hitailla, muihin tehtäviin kelpaamattomilla vanhoilla kaksita-

soilla. Ritari numero 54 oli tähystäjä, luutnantti **Paavo Kahla**. Ritarius tuli useista pelottimista ja riskaabeleista tiedustelulenkoista. Hänen hurjin taistelukokemuksensa toteutui vasta ritarinristin jälkeen.

Kahla on tähystäjä hitaassa kak- sitasoisessa aikanaan syöksypom- mitukseen suunnitellussa, mutta tiedustelukoneeksi siirrettyssä Fokker C X-koneessa. Antti Tuuri kertoo Marskin ritareista kirjoittamassaan kirjassa tapauksesta turhan lakoni- sesti: "Elokuussa -42 Kahlan ollessa tiedustelulennolla, venäläinen tor- juntatuli surmasi koneen ohjaajan. Tähystäjänä toiminut Kahla pääsi koneen ohjaamoon ja lensi koneen tukikohtaan".

Tapaus oli kuitenkin paljon dra- maattisempi, kuin mitä Tuurin ker- tomus antaa ymmärtää. Tapahtuma- sarja voisi olla vaikka Korkeajännitys- sarjan Battler Brittonin kokemuksista, sillä erotuksella että tarina on tosi . Kun Kahla huomasi koneensa oh- jaajan kuolleen, hän aikoi hypätä laskuvarjolla. Mutta Fokker oli niin matalalla, ettei varjo olisi ehtinyt aueta. Kun kone jatkoi siistissä vaakalennossa, päätti Kahla yrittää mahdotonta, ohjata koneen maahan. Sitä varten hänen oli ensin kiivetävä ohjaamon takana olleesta omasta "kaukalostaan" koneen siivelle, sitten

Kahlan paikka oli avoimessa "vannassa" ohjaajan pleksililaisen kuomun takana. Hän kiipesi paikaltaan koneen siivelle, mikä ei ollut ennenkuulumatonta, sillä koneen siivellä temppuilu kuului ilma-akrobaattien bravuurinumeroihin. Nyt kä- vi kuitenkin toisin. Laskuvarjon purkautuminen oli viedä miehen mennessään. Ohjaamoon ahtautuminen ja kuolleen lentäjän syliin änkeytyminen oli suoritus sinänsä. Lentäjän polvien välissä olleeseen ohjaussauvaan ei saanut ahtaudessa koskea. Sen tönäiseminen etuasentoon olisi kääntänyt koneen pystysyöksyyn. Piirros Klaus Niska.

avattava lentäjän kabiinin kuomu ja lopuksi ryömittävä kuolleen lentäjän syliin ja sitten ohjattava kone kotiin.

Siivelle siirtyminen ei ollut aivan mahdoton yritys, sillä lentokoneen siivillä temppuilu oli tuohon aikaan ilma-akrobaattien bravuurinumero.

Kun Kahla ryömi ulos kaukalostaan hänen laskuvarjonsa kahva tarttui johonkin ja varjo alkoi avautua. Kahlan onnistui kaivaa puukko tupesta ja nirhata poikki laskuvarjon valjaat, jolloin ilmavirta vei varjo mennessään. Avautuva laskuvarjo oli merkinnyt kuolemaa. Se olisi todennäköisesti takertunut koneen peräsimiin. Jos siitä olisi vältytty, tuhon olisi tuonut liian matalahyppykorkeus. Vastavarjosta vapauduttuaan Kahla saattoi ryhtyä avaamaan ohjaamo. Sen onnistuttua hän ryömi kuolleen ohjaajavänrikin syliin ja ryhtyi pilotiksi.

Viimeinen ja vaarallisin vaihe oli päästä kuolleen lentäjän syliin koskematta koneen ohjauksuun. Pieni sauvan liike eteenpäin veisi koneen sekunnissa pystysyöksyyn.

Kotikentällä ei tullut kolmen pisteen laskua ja paikalla olleet ihmettelivät pomppiva laskua, mikä päättyi lopulta koneen menoon nokalleen. Suuri oli hämmästyksensä kun todettiin ohjaajan paikalla istuvan kaksi miestä: kuollut lentäjä ja elävä tähtystäjä.

Kahlan hyvä onni ei kuitenkaan kestänyt loputtomiin. Lapin sodassa hän lentueen päällikkö koneenaan edelleen museolaite Fokker C X. 23. lokakuuta 1944 radiotiedustelu sieppasi saksalaisen radiosanoman: Suomalainen tiedustelukone ammuttu alas. Kahla oli koneen tähtystäjä. Hän oli viimeinen sodassa kaatunut ritari.

AHTISAARI KUTSUI RITARIT LINNAN KUTSUILLE

Mannerheim-ristin ritarit saivat varsin myöhäisen huomionosoituksen, kun presidentti **Martti Ahtisaari** kutsui ritarit linnan kutsuille. Kunniavieraina he saapuivat Jääkärimarssin soidessa ensimmäisenä kätelemään

Luutnantti Paavo Kahlasta tuli Mannerheim-ristin ritari samalla päiväyksellä kuin ykköshävittäjä-ässistä Ilmari Juutilaisesta 26. huhtikuuta 1942. Kuvassa Kahla "vannassaan" Fokker C X-koneessa.

presidenttiparia, mitä 1,5 miljoonainen tv-yleisö saattoi todistaa.

Käytäntö jatkui myös **Tarja Halosen** aikana. Ritarien rivit harvenivat. 2011 linnaan saapui vain **Tuomas Gerdt**, seuraavana vuonna ei ketään. Gerdt oli vaimonsa sairastuoteen äärellä. Myöskään 2013 eikä sen

jälkeen ole ritareja itsenäisyyspäivän vastaanotolla enää nähty. Gerdt (93) on viimeinen elossa oleva Mannerheim-ristin ritari.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**
KUVAT: **SA-kuva**

Yksi jakoi palkintorahat miehille, toinen juhli ne valtionhotellissa

Myöhemmin Mannerheim-ristiin lisättiin rahallinen tunnustus, joka oli 50 000 markkaa. Summa vastasi tuohon aikaan omakotitalon hintaa, Kyllä rahoilla jokunen talokin rakennettiin ja ostettiin maatiloja.

*Kun eversti, sittemmin kenraali, **Pietari Autti** sai kuulla saaneensa Mannerheim-ristin, hän totesi, että sen on ansainnut koko hänen johtamansa jalkaväkirykmentti 8. Niinpä Autti jakoi rahat rykmenttinsä miehille. JR 8 oli Väinö Linnan tunte mattoman rykmentti.*

Yksi ritari päätyi legendan mukaan hyvin persoonalliseen ratkaisuun. Hän asettui asumaan Imatran valtionhotelliin ja hummasi siellä niin kauan, että 50 000 markkaa oli kulutettu.

Askaisten ritaripuisto

*Askaisissa avattiin kesällä 2007 Mannerheim-ristin ritarien kunniaksi Ritaripuisto. Puisto sijaitsee Suomen Marsalkka Mannerheimin syntymäkodin, Louhisaaren kartanolinnan, läheisyydessä. Puisto käsittää 191 saman-
suuruista kivikuutiota. Jokaisella ritarilla on oma kivenessä, johon on hakattu sotilasarvo, nimi sekä ritarinumero. 3400 neliön suuruudessa puistossa on ritarikivien lisäksi suuri kivipaasi, johon on hakattu Mannerheim-ristin kuva.*

Askaisten Ritaripuistoa hallitsee suuri graniittiin hakattu Mannerheim-risti.
Kuva: Heikki Knuuti.

Kirjallisuutta

Mannerheim-ristin ritareista on kirjoitettu ainakin seuraavat kirjat:

Palola P. ja Seppänen J.: Mannerheim-ristin ritareita (1941)

Airo. A.F.: Mannerheim-ristin ritarit (1952)

Sariola, Mauri: Marskin ritarit (1969)

Karhunen Joppe: *Taistelujen miehet* – Mannerheim-ristin ritarien taisteluista ja vaiheista. (1972)

Aromäki, Juhani: Mannerheim-ristin ritarit 1941–1945. (1985)

Karhunen, Joppe: Marskin ritarilentäjät (1983)

Hurmerinta, Ilmari: Ritari-matrikkeli (2008)

Porvali, Seppo: Mannerheim-ristin ritarit. 191 suomalaista sotasankaria. (2012)

Tuuri, Antti: Mannerheim-ristin ritarit (2013)

Mannerheimista oli vähällä tulla syrjäytynyt nuori

Suomen Marsalkka Mannerheim tunnetaan parhaiten neljän sodan ylipääällikkönä, Suomen valtionhoitajana sekä Tasavallan Presidenttinä. Kuitenkin hän aikanaan oli vähällä tulla syrjäytyneeksi nuoreksi. Carl Gustav oli lahjakas ja menestyi opiskelussaan. Toisaalta oli villi ja tottematon siihen määrään, että hänet erotettiin kahdesta eri koulusta.

Mannerheimin kouluvuosista ja opiskelusta Suomessa on julkaistu tietoja hyvinkin vähän. Ajan tavan mukaan Gustafin kasvatusta oli alkanut jo aivan lapsena täällä Louhisaaren Kartanossa kotiopettajien hoivissa. Opetukseen kuuluivat lähinnä hyvät käytöstavat ja kielet. Varsinaisen koulunkäyntinsä Gustaf aloitti 7-vuotiaana Helsingin Yksityislyseossa vuonna 1874.

Mannerheim tuli kouluun maalta, Askaisista ja joutuikin heti helsinkiläisten oppilaiden kiusaamaksi. Gustaf sai pilkkanimen "Paroni Mannaryyni". Koulukiusaaminen oli jo tuolloin tavanomaista. Gustaf ei kiusaamiseen alistunut vaan piti puolensa nyrkein. Kiusaaminen loppui ja nimikin vaihtui "Gustaf Huimapääksi". Vilkkaudestaan ja huimapäisyydestään huolimatta Gustaf pärjäsi erittäin hyvin varsinaisissa opiskeluvuorissa.

Vuosi 1879 oli kuitenkin kohtalokas. Gustafin isä Robert pakeni pelivelkojiaan Ranskaan rakastajattarensa kanssa hyläten perheensä. Äiti Helene jäi yksin ja rahattomana seitsemän lapsen kanssa. Gustaf erotettiin koulusta, koska oli kahden toverinsa kanssa "pitänyt hauskaa"

heittämillä kivillä rikki useita koulun ikkunoita. Toinen heittelijä pantiin kotiarestiin ja toinen sai selkäsaunan.

Tilanne oli vaikea. Isä oli häipynyt. Koulusta oli tullut potkut. Louhisaaren koti jouduttiin myymään. Onneksi äiti Helene lapsineen sai jäädä sinne asumaan. Gustafin koulu jäi siis kesken ja hän muutti äitinsä luo Louhisaareen.

Gustaf mietti jo merille lähtöä, mutta äitinsä toivomuksesta hän päätti pyrkiä Suomen kadettikouluun Haminaan, missä köyhillä aatelisilla oli mahdollisuus päästä vapaaoppilaaksi. Gustaf pyrkiikin seuraavan vuonna Kadettikouluun, mutta yritys epäonnistui ehkä puuttuvan päästötodistuksen vuoksi. Gustaf jäi opiskelemaan Haminan Reaalikouluun pyrkiäkseen sitten seuraavana vuonna uudestaan. Nyt Gustaf läpäisi pääsyttötestin ja aloitti opiskelut Suomen kadettikoulussa. Samana vuonna äiti Helene kuoli 39 vuoden ikäisenä ja koko sisarusparvi jäi enemmän kuin puoliorvoiksi.

GUSTAV EI HALUNNUT KADETTIKOULUUN

Gustaf ei olisi alunperinkään halunnut Suomen kadettikouluun, mutta oli mennyt sinne rahattomana äitinsä toivomuksesta. Liekö äidin kuolema, köyhyys ja isättömänä huonot perheolosuhteet olleet syynä, mutta Gustafilla oli alusta alkaen melkoisia sopeutumisvaikeuksia koulun tiukkaan kuriin ja valvontaan. Jo ensimmäisenä vuonna hän jäi luokalleen ja joutui käymään sen uudelleen.

Mutta sopeutumisvaikeudet ja kurittomuus vain jatkuivat: "Gustaf puhuu ja kuiskuttelee tunnilla, melua ja nauraa tanssitunnilla, esittää toisen kadetin kotitehtävät ominaan, hyppää ulos luokahuoneen ikkunasta". Gustafia rangaistiin nurkassa seisomisilla ja aresteilla. Nämä rangaistukset eivät tehonneet. Gustafin koulumenestys jatkui erinomaisin arvosanoin, mutta kurittomuus vain lisääntyi: "Hän nauroi ääneen saadessaan opettajalta huomautuksen sekä kävi luvatta illalla esikaupungissa". Gustafia rangaistiin nyt arestilla, joka oli voimassa toistaiseksi. Rangaistuksen aikana hän rakensi yöllä vuoteeseensa manttelistaan nukun ja poistui luvatta kaupungille. Hän jää kiinni ja hänet erotettiin koulusta lopullisesti.

Tämän päivän termien mukaan Gustafista oli hyvää vauhtia tulossa "syrjäytynyt nuori."

(Mutta mitä teki syrjäytymisvaarassa ollut Carl Gustaf Mannerheim? Kaikkien älyttömyksiensä ja itse aiheutettujen vastoinkäymisten jälkeen hän vihdoinkin ymmärsi, että nyt

oli ryhdistädyttävä ja lopetettava pahanolon purkaminen ja kolttoiset. Hän palasi Helsinkiin, samaan Helsingin yksityislyseoon, mistä oli saanut potkut kahdeksan vuotta aikaisemmin. Hän opiskeli ahkerasti ja nuhteettomasti. Sai koulusta päästötodistuksen erinomaisin arvosanoin ja suoritti ylioppilastutkinnon Helsingin yliopistolla 14.6.1887.

Mannerheim saattoi nyt ylioppilaina pyrkiä Venäjän maineikkaaseen Nikolain Ratsuväkikouluun. Hyvien todistustensa ja pääsykokeen avulla hän selvisi kouluun loistavin pistein.

Näin alkoi Mannerheimin menestynyt sotilasura Keisarin armeijassa, missä hän palveli aina vallankumoukseen saakka.

Venäjän vallankumouksen jälkeen Mannerheim palasi kotimaahansa Suomeen. Hän toimi Vapaussodan ylipääällikkönä, riisui venäläiset aseista ja karkotti heidät Suomesta. Näin Suomi sai vapauden ja itsenäisyyden. Talvi- ja Jatkosodissa Neuvosto-Venäjän tavoitteena oli tuhota Suomen armeija muutamassa viikossa ja liittää meidät Neuvostoliittoon. 6 vuotta kestäneiden sitkei-

den ja uhrinsa vaatineiden taistelujen jälkeen saavutimme voiton: se voitto oli kansakunnan vapaus ja Suomen itsenäisyys.

Pekka Kouri

Suomen Marsalkka Mannerheimin Perinnesäätiön varapuheenjohtaja

OSASTOJEN YHTEYSHENKILÖT

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	jorma.ignatius@iki.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@gmail.com
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	tero.kinnari@gmail.com
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Porvali Martti	040 937 9008	porvalit@gmail.com
Kuopio	Räihä Seppo	040 591 4611	sepporaiha@gmail.com
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	markku.aherto@pp.inet.fi
Länsi-Pohja	Hiukka Pentti	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Oulu	Puonti Pertti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	timo.tulosmaa@outlook.com
Päijät-Häme	Iisakkala Ari-Ilmari	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi
Satakunta	Vehanen Alpo	0400 593 727	alpo.vehanen@dnaineternet.net
Vaasa	Ehrnrooth Martti	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	kyosti.vuontela@gmail.com

Lapin sodan miinojen purkaminen oli hengenvaarallista puuhaa

Saksalaiset olivat toisen maailmansodan ehkä tehokkaimpia ja myös kekseliäimpiä miinoittajia ja ansoittajia. Lapin sodassa suomalaisten pioneerien epäkiitollinen ja vaarallinen tehtävä oli entisen aseveljen jättämien miinoitteiden purkaminen. Oheinen muistelu on julkaistu aiemmin Sotainvalidi-lehdessä.

JR 7 pioneeriosaston tehtäväksi annettiin Pudasjärven ja Ranuan pitäjien alueilla olevien miinakenttien purkamiset. Pudasjärven alueella ei kovin paljon miinoja löytynyt, mutta Ranuan alueella oli sitäkin enemmän miinoja ja miinakenttiä.

Olin JR 7:n pioneeriosastossa suorittamassa mm. Ranualla miinakenttien etsimis-, kartoittamis- ja purkamistoimia. Raivausosaston johtajana toimi luutnantti Bertil Helenius. Kaikki pioneerit olivat 1925 syntyneitä ja sodan kokeneita nuorukaisia. Sotaa oli koettu mm. Siiranmäen, Äyräpään

Panssarimiina painoin 10 kiloa ja siinä oli kahdeksan kilon räjähdde.

ja Vuosalmen suurtaisteluissa. Lähes kaikilla oli kokemusta pimeässä suoritettavista vaikeista ja vaarallisista miinoitustehtävistä, joita tehtiin pimeässä rintaman välimaastossa.

JR 7:n pioneereille oli uusi asia, kun piti ruveta purkamaan saksalaisten ovelasti miinoittamia alueita, jotka täytyi ensin etsiä. Tämä olikin raivaustyön vaikein osa ja samalla piti myös selvittää ja oppia miten miinakenttä puretaan. Olin neljän hengen etsintäryhmässä ja meidän tehtävänä oli kartoittaa miinoitusalueen suuruus. Kun oli useampi miinakenttä kartoitettu, silloin koko osaston raivaajapioneerit, 20 henkilöä, toimivat kentällä. Ne pioneerit, jotka osallistuivat raivaukseen, eivät purnanneet vaikeasta tehtävästä.

Työvälineenä oli miinaharava, joka tosin ei ollut kovin hyvä, sillä sen käytössä oli monta epävarmuustekijää. Paras raivausväline olikin puukeppi ja sen päässä polkupyörän pinnasta asennettu rautapiikki. Tätä sanottiin tutkaimeksi. Maastoa tutkittaessa kevyellä käden liikkeellä rautapiikki ilmaisi miinan kuulon ja käden tunnolla.

JR 7:n pioneerit raivasivat kirjanpidon mukaan kesän 1945 aikana seuraavasti:

Laatikkomiinaa kutsuttiin myös penaalimiinaksi. Se oli pieni puulaatikko, jossa oli 200 gramman pala trotyyliä sekä sytytin. Kuvan miina on venäläinen.

- 78 panssarimiinaa
- 408 laatikkomiinaa
- 596 pommimiinaa (hyppymiinaa)
- 171 lentopommia
- 135 erilaisia ammusmiinavirityksiä
- 14 käsikranaattimiinaa

Raivaustyössä osattiin olla varovaisia ja huolellisia, mutta siitä huolimatta osastolle tuli ikäviä tappioita: pioneereista henkensä menettäneitä oli 4, haavoittuneita (jalkamenehtyksiä) 3 ja lievästi haavoittuneita 2. Raivausvahvuus pysyi silti koko ajan samana, sillä tilalle tuli aina täydennys.

Saksalainen hyppymiina oli ehkä pirullisin toisen maailmansodan miinoista. Se oli noin 10 senttiä halkaisijaltaan ja 15 senttiä korkea. Rakenteena on kaksi sisäkkäistä terässylinteriä. Sisemässä sylinterissä on räjähdde ja teräskuulia. Ulkoisen sylinterin pohjalla on pieni räjähdde, joka heittää sisemmän sylinterin muutaman metrin korkeuteen, jolloin sylinteri räjähtää ja kylvää teräskuulat ympärilleen. Kuvan miinassa on kolme sytytintä. Keskimmäisenä on kolmihaarasytytin, joka toimii, kun sen päälle astutaan. Sen kummallakin puolella on vetosytyttimet, joihin kiinnitetään ansalanka.

Putkimiina on pätkä räjähteellä täytettyä sirpaloituvaa teräsputkea, joka kiinnitetään puun kylkeen. Sen päähän tule sytytin, jonka laukaisee siihen kiinnitetty ansalanka.

Etsintäryhmän kovin tappio oli 9.7.1945 Ranuan Portimojärven eteläpäässä Luusuanperällä: Minulle oli järkyttävä tapaus Portimojärvellä Heiskasen ja Takasen menehtyminen. Olin lähimpänä tapausta näkemässä. Mauno Takanen oli ollut samassa ryhmässä kanssani 27 kuukautta ja oli naapuripitäjän poikia. Keskusteltiin vähän ennen kohtalokasta hetkeä. Mauno sanoi, että kolmen viikon päästä kun ollaan siviilissä, hän tulee Alajärvelle tapamaan siellä olevia rintamakavereita.

Alueella sijaitti saksalaisten rakentama viivytystaistelupesäke. Heiskasen, Takanen ja minä lähdimme kuusen alle suojaan, se oli lähellä taistelupesäkettä. Takanen ehti jo kuusen luokse Heiskasen ja minun tullessa perässä. Silloin pamahti! Tälläkin kertaa minusta räjähdysen ääni tuli päinvastaiselta suunnalta. Savupilven nähdessäni ja poikien häipyessä näkyvistä tajusin onnettomuuden tapahtuneen. Huusin Saavalaiselle, että miina räjähti, ja Saavalainen puolestaan, että kävikö pahasti – sanoen heti perään, että lähtee hakemaan apua.

Onnettomuudesta järkyttyneenä menin poikien luokse ja totesin Heiskasen kohtalon selväksi ja ettei mitään ollut tehtävissä. Takasta yritin liikuttaa sanoen, että eihän

ole pahasti sattunut, kun en nähnyt kuin käsivarressa sirpaleen reikiä ja mahassa haavan. Muistan, että oli erittäin vaikea todeta myös Takasen kuolleen. Vettä ropisi ja ukkonen jyrähteli, mutta sillä ei ollut merkitystä, kun kaatuneitten tovereitten kanssa apua odottelin... Vainajien kantaminen paareilla oli erittäin raskasta liejuisen ranta-alueen vuoksi. Muistini mukaan sieltä löytyi vielä kaksi hyppyheikki –miinaa. Siis yhteensä vain kolme kappaletta.

MITEN SAADA LEHMÄT POIS MIINAKENTÄSTÄ

Erikoisia tapahtumia on jäänyt muitakin mieleen mm. Nuuppauksessa, jossa lehmäkarja laukoi putkimiinoja. Syytä en muista miksi olin yksin pioneerina siinä kuorma-autossa, jolla mentiin kovaa vauhtia tapahtumapaikalle. Isäntä, emäntä ja paljon muuta väkeä oli maantiellä katsomassa, kun 10-päisestä karjasta kaksi lehmää makasi kuolleen ja useissa oli verta vuotavia haavoja. Isäntä oli hermona, että kuolevatko kaikki, sillä lehmät ihan rauhallisina liikkuvat miinoitetulla alueella. Erilaisilla houkutuskeinoilla saatiin karja lähtemään pois vaaralliselta alueelta. Tehtäväksi tällä kertaa tuli päästä kuolleiden lehmien luo ja isännän puukon avulla avata eläinten kurkkujenalusta, jotta veri pääsisi pois eikä lihat menisi pilalle. Paikalle tuotiin pitkiä köysiä ja maantieltä katsottiin minkä puiden välistä lehmät voitiin vetää pois. Otin köydenpään mukaan ja raivasin vetoaukon lehmien luokse. Väkijoukko sitten veti ruhon kerrallaan maantielle.

Jälkeenpäin olen miettinyt että hätäisesti piti putkimiinakentän raivaus suorittaa. Kun kuollutta lehmää vedettiin tielle, kuljin lehmän perässä ohjaillen sitä. Jos miinan viiksilanka olisi ollut naamioituneena kanervikossa, olisi todennäköisesti tullut pahaa jälkeä.”

Seuraava tapaus on poimittu osastonjohtaja luutnantti Bertil Heleniuksen muistelmista:

”Kohde n:o 25526 Portimojärvellä, joka oli jäänyt räjäyttämättä, antaa kuvan, miten tiensuunnassa noin 60 m leveä tienkatkaisu oli tarkoitus suorittaa. Kohteessa oli yhteensä noin 2000 kg lentopommeja ja ammuksia. Tätä kohdetta oli purkamassa Ilmavoimista komennettu asiantuntija Lampi apulaisenaan Olavi Sorvari. Hän muistelee hävityskohteen purkamista: Puron varteen asennetut lentopommit oli kytketty porapatruunoilla ja sähkönalleilla yhteisräjäytystä varten kokonaiskentäksi. Kaivaessani ensimmäistä pommia esille, totesin sen olevan lähes metrin syvyydessä. Ryhdyin rohkeasti lapioimaan toista pommia, kun havaitsin, että se olikin vain 20 cm maan pinnasta. Lapion kärki luisti sopivasti lentopommin pintaa pitkin katkaisten porapatruunan ja sen puolikkaan mukana tuli sähkönalli lentopommin kyljestä ulos. Olipa siinä mieli silloin vähän aikaa vakava. Ajattelin, että eipä olisi jäänyt mitään jäljelle, jos muutama 50 kg:n lentopommi olisi räjähtänyt.”

Ikäluokka, 1925 syntynyt kotiutettiin 31.7.1945, mutta pioneerit pidettiin eduskunnan päätöksellä loppukesän ja syksyn raivaustehtävissä. Sotilaspassiini on merkitty, että on kotiutettu 31.7.1945. Sen jälkeinen aika on merkitty, että on suorittanut ylivalvelusta. Lapissa oloajasta ei mainita mitään.

Halusin edellä olevan muistelman kirjoittaa, sillä sodan jälkeisistä Lapin raivaustehtävistä on kirjoitettu hyvin vähän. Siviiliväestön evakuointi palamisen jälkeen oli välttämätön toimenpide ja hyvä sellaisenaan. Ei myöskään ollut vältettävissä ne raskaat tappiot, joita muodostui jälkiraivaajille ja siviiliväestölle. Me JR 7:n pioneeriveteraanit olemme vuosikymmenien aikana käyneet muistelemassa kesän 1945 tapahtumia Lapissa ja olemme paljastaneet muistotaulun, joka on sijoitettu Ranuan kirjastoon.

TEKSTI: **Olavi Sorvari**

Miinat ja räjähteet tappoivat 205 siviiliä ja 74 raivaajaa

Vuoteen 1973 mennessä saksalaisten jäljiltä Lapista oli kaikkiaan raivattu yli 800 000 ammusta, noin 70 000 miinaa ja 400 000 muuta räjähdettä, yhteensä 1 142 000 kappaletta. Yksittäisiä räjähteitä löytyy yhä vielä yli 60 vuotta sodan päättymisen jälkeen.

Saksalaiset olivat asentaneet Lappiin runsaat miinoitteet. Aluksi raivaus pyrittiin suorittamaan armeijan vakinaisen väen pioneerikunnan voimin. Kesän 1945 alussa perustettiin erillinen Pohjois-Suomen miinanraivausorganisaatio, johon palkattiin siviiliväestöä. Enimmillään henkilöstöä oli 1500 raivaajaa. Vah-

vuotta vähennettiin asteittain, mutta organisaatio toimi vuoteen 1952.

Raivaustyö suoritettiin käsin miinaharavalla ja piikkitukaimella. Suoja-varustus oli puutteellista, raivaajilla oli kasvojen suojana suojalasit ja metalliverkkosilmikko. Varsinkin työn alkuvaihe vaati suuret tappiot: Raivaustyössä menetti henkensä yhteensä 72 ja haavoittui 141 raivaajaa. Noin 600 varusmiesraivaajasta menehtyi 28 ja haavoittui 43.

Pohjois-Suomessa kuoli vuosina 1944-1949 miinoin ja räjähteisiin kuolleista 205 siviilihenkilöä

Siviilihenkilöiden kuolemaan johdaneista onnettomuuksista valtaosa tapahtui 1945, jolloin kuoli 127 siviiliä. Lapin sodan alkamisvuoden 1944 siviiliuhreja oli 34. Vuonna

1946 kuoli 18 siviiliä ja kolmena seuraavana vuotena 13, 10 ja 3. Kaikista kuolleista 48 oli räjähteiden uhreja, jotka menehtyivät löydettyjä räjähteitä tahallisesti käsiteltäessä. Varsinaisia miinojen uhreja oli siten 157, heistä valtaosa, 103 henkilöä, meni miinaan vuonna 1945.

Kaikista kuolleista siviileistä 57 oli lapsia, 52 poikaa ja 5 tyttöä, Heistä lähes 2/3 oli räjähteiden uhreja. Kuolleista aikuisista 6 oli naisia.

Miinakuolemia tapahtui eniten Sodankylässä, 24. Seuraavina ovat Inari 18, Salla 17 ja Rovaniemen maalaiskunta 16. Oulun läänissä miinoin kuoli eniten siviileitä Taivalkoskella, 8 ja Kuusamossa, 5.

Tiedot on koonnut fil.tri **Juhani Virkkunen**.

Nimityksiä

TERO KINNARINEN KAINUUN OSASTON PUHEENJOHTAJAKSI

Kainuun osasto valitsi vuoden 2015 alusta uudeksi puheenjohtajakseen Tero Kinnarisen. Hän on majuri evp. varsin tuore perinneyhdistyksen jäsen. Hän katsoi sopivaksi tehtäväksi JP27:n perinneyhdistyksen Kainuun osaston kuntoonpanon jäädessään eläkkeelle puolustusvoimista.

Kinnarinen on ollut aina kiinnostunut sotilasperinneyöstä ja ollut aiemmin mm. 14. divisioonan perinneyhdistyksen hallituksen jäsen. JP27:n perinneyhdistys on hänen mielestään ”peruserinneyhdistys”, mihin kaikkien sotilaiden pitäisi kuulua, jotta he ymmärtäisivät mikä merkitys jääkäriliikkeellä on ollut puolustusvoimien viitekehksessä.

Kainuun osastolla on alueella tärkeitä jääkäriperinteitä, kuten etappitiet ja myös Hallan pirtti Hyrynsalmella. Ja onhan meillä Kajaanissa komea jääkäripatsaskin, sanoo Tero Kinnarinen.

Jukka Knuuti

Nurmes toimi itäisen etappitien lähtökohtana

Kun jääkäri-liike sai alkunsa v.1915, se sai Nurmeksessa heti voimakkaan kannatuksen. Jääkäri- ja myöhemmin sotapakolaisliikkeen keskus muodostui kasööri Ulrich Damsténin kotiin, joka sijaitsi Porokylässä vanhan hautausmaan kupeessa paikalla, jossa Kuhmontie halkaisee Kirkkoharjun. Samassa talossa asui myöskin Buuri-Antti Korhonen. Koko Damsténin perhe osallistui toimintaan, vaikka se oli joskus sängen vaarallista. Usein kävi niin, että talossa ei illalla ollut yhtään vierasta, mutta aamulla heitä saattoi olla kymmenen. Damsténin lapset kävivät iltaisin puolenyön tienoissa tulevalle junalla katsomassa, oliko siellä heille tulijoita. Tulijat tunnustettiin salaisten merkkien avulla. Jääkäri-liikkeessä toimivat myös mm. Kalle ja Veikko Saarelainen, jotka toimivat jääkäri-värväreinä syksyllä 1915, jolloin suurin osa jääkäreistä lähti Saksaan. Värväystehtävissä toimivat myös sähköttäjä Edmund Grönberg, insinööri Juho Saarelainen ja tri Edvard Backberg. Matkarahoja Saksaan menijöille toi Helsingistä matkarahoja ylioppilas Lauri Fors. 28 miestä lähti Nurmeksesta, Juuasta ja Lieksasta sekä muutama Joensuusta. Nurmeksesta mentiin Ruotsiin Hyrynsalmen Hallan kautta.

Pääetappi oli Nurmeksessa. Jääkäreiksi menijöiden auttaminen oli enimmäkseen paikallisen väestön toiminnan varassa, mutta aineellista apua saatiin myös Helsingistä Aktiivisen liikkeen keskuskomitealta. Tämän järjestelyn sai aikaan apteekari Matti Calenius. Tänne saatiin rahavarojen ohella myös lapikkaita ja kompassia. Koska Pohjois-Suomesta ei ollut saatavana karttoja, tekivät niitä käsin farmaseutti Elvi Brander ja Laamilassa Yrjö Forsberg. Pohjois-Suomessa liikuttaessa tarvit-

Nurmeksessa Ikolan museossa oli 27.6.–7.8. sotilaskotiteemaan keskittynyt Hohenlockstedtin näyttely. Tenho Rautiaisen organisoima näyttely keräsi 641 kävijää. Nurmeksen jälkeen näyttely siirtyi Kajaaniin.

tiin tuohon aikaan passi. Valtimolainen Ville Nevalainen haki Valtimon nimismieheltä Vuoristolta valmiiksi leimattuja passeja, jotka Damsténilla täydennettiin tarpeen mukaan.

Hallaan vei Nurmeksesta ainakin värväystoiminnan loppuvaiheessa kolme eri etappitietä:

NURMES-VALTIMO-SOTKAMO-HALLA

Valtimon kirkonkylän kautta kulkeella reitillä oli välietappina J.F. Lindin talo Nuolikoskella. Talon pehtori Ville Nevalainen (jota kutsuttiin Karjalan Karhuksi) kyyditsi jääkäreitä Sotkamoon, tavallisesti Sopalaan mutta myös Keskitaloon. Sieltä toiset miehet huolehtivat matkan jatkosta Hallaan. Muita jääkäri-liikkeen hyväksi toimineita olivat Mikko Engelberg Tiukulassa, Juho Lippinen Sivakassa, Juho Pyykonen Verkkojoella ja Taavetti Suhonen ja Pekka Savolainen kirkonkylässä.

NURMES-YLIKYLÄ-HOIKKA-SOTKAMO-HALLA

Toinen tie, jota käytettiin eniten vuoden 1916 lähtien, kulki Ylikylän ja Hoikan kautta pohjoiseen. Ylikylässä oli useita välietappeja keskuspaikkana Pyysärkki, jonka isäntä oli Lauri Tolvanen. Jääkäreistä huolehtivat myös opettaja Erkki Peltonen ja räätäli Heikki Turunen. Pyysärkistä kulki matka Hoikan Reittolaan, missä Antti Tolvanen otti matkamiehet hoiviinsa ja kuljetti heidät Sivakan Lippolan tai Murtovaaran kautta Sotkamoon tai Hyrynsalmelle.

NURMES-KOHISEVA-KUHMO-HALLA

Kolmas tie vei Kuhmon kautta Hallaan. Välietappina toimi mv. Olli ja Paavo Pyykösen omistama Kohisevan talo.

Kun Pfadfinder-kurssi laajeni 2000 miehen pataljoonaksi, lähetettiin Saksasta koulutettuja jääkäreitä Suomeen värväreiksi ja etappiteiden järjestelijöiksi. Jääkärit asuivat Lampelassa Vilho Suhosen luona, joskus majoitti kauppias Otto Ahoonkin heitä. Jääkäri Aarne Sihvo kulki pakomatallaan Spalernajasta Höljäkässä Juho Mahasen talossa. Uuden värväysoperaation alkaessa 1916 alkoivat Lennart Oesch ja Väinö Sutinen hoitaa itäisen etappitien asioita elokuusta 1916 maaliskuulle 1917, jonka jälkeen he palasivat joukko-osastoonsa Saksaan.

Vuoden 1916 lopussa venäläisten valvonta tiukkeni ja Nurmekseen lähetettiin satoja sotilaita vartiointi- ja linnoitustehtäviin. Jääkäreiden liikuminen etappitiellä väheni, mutta reittejä tarvittiin Venäjän sotavankileireiltä karanneiden saksalaisten ja itävaltalaisten auttamiseksi kotimaihinsa. Tämä toiminta yltyi laajaksi Nurmeksen seudulla. Damsténilla kävi kaikkiaan 83 paennutta sotavankia, eikä näistä kukaan joutunut täällä kiinni.

Painetut lähteet: Sillanpää, Raimo, Toki kallehin on vapaus. Maanpuolustustyötä Ylä-Karjalassa. Nurmes, 1998.

Marsalkka Mannerheimin ensimmäinen näköispatsas Seinäjoelle 60 vuotta sitten

Puolustusvoimain lippujuhlan päivää vietetään 4.6. marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä. Seinäjoella päivä oli tänä vuonna tavanomaista juhmallisempi, kun Suomen marsalkka Mannerheimin ensimmäisen näköispatsaan paljastamisesta tuli kuluneeksi tasan 60 vuotta.

Marsalkka Mannerheimin patsas on tärkeä osa Seinäjoen kaupunkikuvaa.

Eversti Jorma Jokisalo johti patsaalla juhlatapahtuman kulkua. Juhlapuheessaan kaupunkineuvos Raimo Yli-Uotila korosti mm. jääkärieversti Matti Laurilan tärkeää asemaa Seinäjoen Mannerheim-patsaan toteutuksessa. Seppelten laskun jälkeen pidettiin kansalaisjuhla Seinäjoen kaupungintalolla. Juhlapuhujana oli kenraalimajuri Juha-Pekka Liikola.

Huittisten Nanhialla syntynyt jääkärikapteeni, professori Lauri Leppänen on aikanaan suunnitellut ja veistänyt Seinäjoen Mannerheim-patsaan. Patsas on olennainen osa Seinäjoen kaupunkikuvaa ja historiaa. Vapaussodan aikaanhan yksi Mannerheimin päämajoista sijaitsi Seinäjoen Rautatieasemalla. Seinäjoen vapaussodan päämaja oli pitkäkestoisin.

Muulla Pohjanmaalla jääkärikapteeni Leppänen vaikutti aikanaan mm. Ähtärin Suojeluskunnassa.

Kenraali Juha-Pekka Liikola ja eversti Jorma Jokisalo juhllaisuuksien lomassa.

Ähtärin Tuomarniemelle Leppänen veisti metsäkoulun johtajan ja suojeluskuntapäällikön, metsänhoitaja Arvid Borgin muotokuvan. Vaasan Hovioikeuden puistikossa on Leppäsen tekemä Jääkäripatsas keskeisellä paikalla.

Mannerheim johti viimeisiä sotiamme. Hän toimi Tasavallan Presidenttinä 1944–1946. Lisäksi hän johti Suomen Punaista Ristiä sekä perusti kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton. Lippujuhlan päivän tilaisuus sai hyvää näkyvyyttä Seinäjoella ja koko Etelä-Pohjanmaalla. Mannerheimin muisto välittyi Seinäjoen juhlatapahtumilla hyvin nykynuorisollekin.

Mannerheimin vaiheisiin kannattaa käydä tutustumassa myös Seinäjoen Suojelukunta- ja Lotta Svärd-museossa. Siellä avattiin 4.6. Mannerheim-teemalla näyttely. Seinäjoen näyttely perustuu metsänhoitaja Juha Levosen Mannerheim-kokoelmaan.

TEKSTI JA KUVAT: **Risto Lauhanen**
JP27:n Perinneyhdistyksen jäsen

Tamperelaiset Baltian sotahistorian jäljillä

Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys teki toukokuulla sotahistoriamatkan Baltian maihin aina Vilnaa myöten.

Matkan historiajohtajana oli ekonomi Tuomo Juntunen Kangasalta. Tutustuttiin Viron, Latvian ja Liettuan vapaustaisteluihin ja kylmän sodan kohteisiin – joista varmasti kiinnostavin oli keskellä kansallispuistoa sijaitseva, Ploktinen ydinohjussiilon rakennettu museo. Vilnan järkyttävä Kansanmurhan Uhrien Museo, Latvian kommunistihallinnon suojabunkkeri kaiken aikaa toimivan terveyskylpylän alla, alueen gettojen ja keskitysleirien muistomerkit. Yksi matkapäivistä omistettiin jääkäreille

Liepajan Trinitatis-kirkossa laulettiin yhdessä "Jumala ompi linnamme."

ja tutustuttiin Liepajan kasarmeihin ja Trinitatis-kirkkoon sekä Riianlahden, Tuckumsin, Schmardenin ja Aajoen taistelupaikkoihin. Ohjelmassa oli myös Mannerheimin omistuksessa ollut kartano Aprikissa.

TEKSTI: **Timo Tulosmaa**
KUVA: **Markku Rauhalahhti**

Jääkärien lapset Morsianta katsomassa

Mikkolanniemen kyläyhdistyksen Mikkis-teatteri Parikkalassa esitti kesällä Sam Sihvon laulunäytelmän Jääkärien Morsian salintäyteisille yleisöille. JP 27 Perinneyhdistyksen Etelä-Karjalan osasto teki 21.7. matkan Uukuniemelle katsomaan esitystä.

Katsojien joukossa oli sillä kertaa 3 Jääkärien "lasta". Kuvassa vasemmalta punkaharjulainen Paavo Tynkkyinen sekä lappeenrantalaiset Ritva Aho (os Virkalevo) ja Tapani Lahti,

jotka kävivät näytöksen jälkeen kiittämässä näyttelijöitä muun yleisön taputtaessa.

TEKSTI JA KUVAT: **Jorma Ignatius**

Flóra Bartha Paasonen

Vaiettu tarina

Johanna Parikka Altenstedt

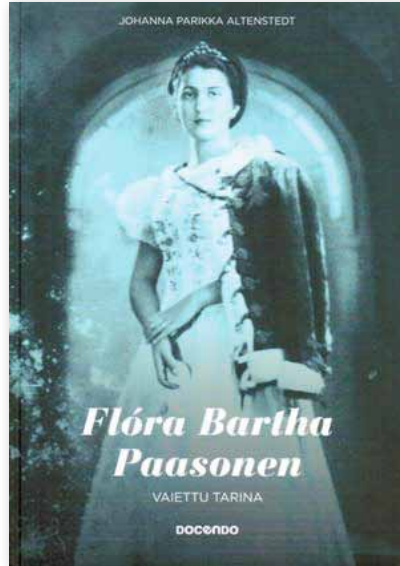
Docendo 2014. Sivuja: 266.:

Johanna Parikka Altenstedt on aiemmin kirjoittanut kirjan Operaatio Stella Polaris – suuri suomalainen vakoilutarina. Sen yhtenä päähenkilönä oli tiedustelupäällikkö Aladár Paasonen. Luettuaan kirjan Aladár Paasonen leski Flóra päätti kirjoittaa kirjeen kirjailijalle. Sen saatuaan päätti Parikka heti lähteä tapaamaan rouva Paasosta toiselle puolelle Atlanttia.

Kirjassa tuodaan esiin rouva Paasonen näkökulmia perheen kansainväliseen historiaan, jonka vahva pääjuonne on suomalainen tiedustelutoiminta sodan aikana ja sen jälkeen. Perhe asui yli 30 eri paikkakunnalla useissa eri Euroopan maissa, kunnes päätyi lopulta Yhdysvaltoihin. Siellä Paasosesta tuli CIA:n virkamies. Paasonen ei palannut koskaan Suomeen..

Kirjassa kerrotaan pariskunnan esitaapaamisesta sekä lyyrisestä rakkaustarinasta kirjeineen ja ajankuvineen. Heitä molempia yhdistivät juuret Unkarissa, musiikki, taide ja vieraat kulttuurit. Vaikka Flóra oli tuntuvasti puolisoaan nuorempi, sai heidän suhteestaan tasaveroisin ja lämpimän käsityksen

Kirjan tarinat kertovat sitkeydestä ja rakkaudesta selvitä monesti epätoivoisissa ja -tietoisissa oloissa. Flora Paasonen halusi kertoa omia

näkemyksiään perheen elämästä Suomen tiedustelupalvelun varjossa. Hänen toiveensa oli myös oikaista muutama seikka, joita elämäkerrat Paasosesta eivät tulleet ottaneeksi huomioon. Esimerkiksi Aladár ei saanut eläkettä Suomesta ja että kuvaukset hänen miehensä luonteesta eivät olleet osuvia

Paasoset jättivät Suomen 1944, koska eversti Paasonen oli mukana Stella Polaris -operaatiossa,. Vaikka salaista operaatio Stella Polarista ei ehkä kaikilta osin pidetä onnistuneena, oli se kuitenkin erittäin tärkeä. Operaation avulla yritettiin suojata Suomelle tärkeitä tietoja, tietojen hankinnan erityisosaamista ja ihmishenkä.

Jatkosodan päätyttyä Aladár Paasonen elämä jatkui maanpaossa. Flóran tehtäväksi jäi suojella kolme lastaan

ja pitää perhe mahdollisimman tarkkaan piilossa, sillä tiedustelujohtajan läheiset elävät aina uhkakuvan alla. Tästä kerrotaan kirjassa luvussa Pakolaiselämää, joka alkaa lyhyen ytimekkäästi: *"Molotov vaati sodan päätyttyä Aladár Paasosta sotaaikeuteen, joten tämän oli mentävä maan alle. Radiotiedustelupäällikkö Reino Hallamaa ja Päämajan tiedustelupäällikkö Paasonen piileskelivät ensin Pellossa Lapissa. Sitten oli aika lähteä maasta.*

Teoksessa on julkaistu Mannerheimin Paasoselle kirjoittama erokirje. Siinä hän kuvailee Paasosta taitavaksi sotilaspedagogiksi ja luennoitsijaksi, joka hallitsee useita kieliä. Kiitosta saavat myös hänen arvostelu- ja organisaatiokykynsä sekä johtamistaitonsa. Ylipäällikkö arvosti myös Paasosta sotilasdiplomaattina ja erityisen suurena Venäjän asiantuntijana.

Flóra Paasonen muistelee lämmöllä perheen kannalta seesteistä aikaa 1940-luvun lopulta Mannerheimin kuolemaan 1951, jolloin koko perhe: Flóra-äiti, Aladár-isä sekä lapset Henry, Tuulikki ja Aino asuivat Sveitsissä, missä Paasonen oli avustamassa Mannerheimin muistelmien kirjoittamisessa väleissä Marskin kanssa.

Vaikka kirjassa on paljon nimiä, paikannimiä, ihmisiä ja yksityiskohdaisia kirjeitä ja kuvauksia, on Flóran ääntä – siteeraten hänen nuoruuden ystäväänsä – *"mukava kuunnella, koska hänen sanansa vierivät kuin pienet herneet."*

Helena Miettinen

Talvisodan ranskalaiset ratkaisijat

Ranskan apu Suomelle 1939–1940.

Henrik Tala

Minerva 2014. 336 s.

KUKA RATKAISI TALVISODAN?

Vaikka Stalinin suunnitelmissa oli ollut jo vuosia liittää Suomi osaksi "neuvostokansojen perhettä", tuli Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen marraskuun lopulla 1939 kuitenkin yllätyksenä, olihan maiden välillä hyökkäämättömyyssopimus. Kansainvälisesti Stalinin toimet tuomittiin. Varsinkin Ranska otti Suomen asian omakseen ja alkoi pääministeri Edouard Daladierin johdolla konkreettisiin toimiin Suomen auttamiseksi muiden länsivaltojen kanssa. Pelkkä myötätunto ja Neuvostoliiton toimien paheksuminen ei auttanut.

Ranska toimitti Suomelle mm. tykkejä, ammuksia ja hävittäjälentokoneita, jotka tosin ehtivät rintamalle vasta helmikuussa. Sen sijaan kenttä-sairaala hoitajineen ei ehtinyt saapua Suomeen ennen rauhantekoa. Syynä

tähän olivat byrokratian koukerot ja hankkeen johtajaan liittyneet epäselvyydet ja lopulta paljastuminen modernisti "valelääkäriksi".

Ranska ja muut länsivallat suunnittelivat Suomen auttamiseksi myös hyökkäystä Neuvostoliittoon sekä pohjoiseen että Kaukasuksen öljykentille ja tämä osaltaan sai Stalininkin kääntymään rauhan kannalle

keväällä 1940, vaikka Neuvostoliiton sotaonne oli vahvassa myötätuulessa. Daladierin tarkoituksena oli pitkittää Suomen vastarintaa, mutta Suomen taipuminen rauhanneuvotteluihin merkitsi luonnollisesti liittoutuneiden hyökkäyksen peruuntumista ja tappiota Daladierin hallitukselle. Miksi Ranska sympatisoi Suomea? Pääsyinä olivat antikommunismi ja diktatuurivastaisuus sekä Ranskan sisäpoliittiset ongelmat. Suomen tukeminen yhdisti Ranskaa.

Kaikki ulkomainen apu oli tervetullutta. Pelkästään Ranskan apu ei kuitenkaan ratkaissut talvisotaa. Kaikkein suurin ansio Suomen säilymiselle itsenäisenä valtiona, olivat suomalaiset sotilaat ja heidän halunsa puolustaa maata. Henrik Talan tutkimuksen otsikointi saa tietämättömän luulemaan Ranskan ratkaisseensa talvisodan. Näin olikin, mutta vain osittain.

Pasi Pulju

Hävittäkää Helsinki

Antero Raevuori

Otava 2014. 318 sivua

HELSINKI SELVISI VÄHÄLLÄ 1944 POMMITUKSISSA. "Hävittäkää Helsinki!" oli generalissimus Josif Stalinin käsky helmikuussa 1944 kaukopommitusilmavoimien (ADD) komentajalle. Tarkoitus oli selvillä terroripommituksilla saada Suomi antautumaan ehdoitta. Kaupungin hävitystä yritettiin kolmeenkin eri kertaan, mutta yllättävän vähin vaurioin, olihan hyökkäyksissä ollut enimmillään ilmassa noin 900 (!) venäläispommikonetta. Pääkaupunkimme jäi hävittämättä. Syitä siihen selvittää tietokirjailija Antero Raevuori tässä mainiossa teoksessaan.

Se oli täydellinen yllätys valvontakomission jäsenille kun nämä saapuivat sodan jälkeen muka hävitettyyn Helsinkiin. Pommituksiin osallistuneet lentäjät olivat suuresti liioitelleet pommitusraporteissaan kaupungin tuhoja. Suurin osa pommeista oli pudonnut kaupungin ulkopuolelle tai mereen. Myös kiinnisaatu desantti oli lähettänyt radiolla suomalaisten toimeksiannosta aivan vääriä tuhoitietoja.

Kolmessa massiivisessa pommituksessa 6.2.–26.2 1944 kuoli ainoastaan 151 (!) henkeä. Taloja tuhoutui kokonaan vain 109. Nämä ovat täysin olemattomia menetyksiä verrattuna brittien ja yhdysvaltalaisen saman suuruusluokan pommituslentoihin Saksan kaupunkeihin.

Mikä sitten esti suuremmat pommitusten tuhot? Ensiksikin punalentäjien ammattitaito, varsinkin yöpommituksissa, oli puutteellinen, pommitustähtäimet olivat alkeelliset länsiliittoutuneiden vastaaviin laitteisiin nähden, ja miehistön öisen ilmatorjunnan pelko aiheutti sen, että pommit pudoteltiin liian aikaisin ja minne sattui. Kirjoittaja vertaa venäläisten pommitussuorituksia brittilentäjiin, joiden toiminta ja saavutukset olivat aivan toista luokkaa. Tosin heidän koneidensa pommikuormatkin olivat suuremmat.

Ilmatorjuntamme osuus torjunnassa oli ratkaisevaa. Sitä oli melkoisesti ja ammuksia riittävästi. Tulen ohjaisessa maaliin käytettiin Saksasta saatua uusinta tutkatekniikkaa. Radiotiedustelu onnistui erinomaisen hyvin ennakoimaan pommikoneiden tulon. Kaupungin asukkaat saatiin ajoissa ohjattua pommisuojiin. Raevuori on lainannut kirjaansa lukuisia pommitukset kokeneiden järkyttäviä kirjoituksia ja muistelmapätkiä. Pommitustuhoista on kattava tilasto ja luettelo tapahtuman muistomerkeistä.

Englannin pääministeri Churchill totesi omista ilmavoimistaan, että harvoin niin monet ovat olleet kiitollisuuden velassa niin harvoille. Tätä sanontaa voidaan hyvin lainata koskemaan myös omaa Helsingin ilmatorjuntaamme vuonna 1944.

Pertti Rampanen

Sissiritarit

Martti Peltomaa

Amanita 2014. 400 s.

Mannerheim-ristin ritareista on kirjoitettu paljon ja rajallisuudestaan huolimatta kyseessä näyttää olevan ehtymätön aineisto. Ritareista ovat kirjoittaneet niin historiantutkijat, sotilaat kuin kirjailijatkin. Yleensä käsittelyn kohteena ovat olleet kaikki 191 ritaria. Tämä teos rajoittuu käsittelemään sissitoiminnasta ristinsä saaneiden tarinat. Heitä on Martti Peltomaa ottanut käsiteltäväkseen kaikkiaan 22. Hurmerinnan ritariteoksen mukaan sissiritareita oli "vain" 19. Mistä ero johtuu?

Kenraali Erkki Raappanaa (ritari numero 3) on vaikeaa mieltää divisioonankomentajana varsinaiseksi sissiksi, vaikka hän palvelikin suuren osan sotilasurastaan rajavartiolaitoksessa, sotien jälkeen peräti komentajana. Juuri rajavartiostot pitävät yllä sissiperinteitä, varsinkin varusmieskoulutuksessa. Lauri Törninkin ritarinimityksessä (ritari 144) mainitaan partioretket, mutta vain yhtenä perusteena. Törni oli tekojensa perus-

teella valiosotilas, mutta toisaalta, on hänen yllään sädekehäkin, erityisesti sen jälkeen kun presidentti Mauno Koivisto ilmoitti palvelleensa Törnin joukoissa. Kirjassa on myös Koiviston kirjoittama artikkeli *Törnin porukassa*. Kolmannelle ”ylimääräiselle” sissille, Vladi Marmolle ei ristiä myönnetty, vaikka hän epäilemättä olisi sen ansainnutkin.

Loput 19 ”oikeaa” sissiritaria käsitellään lyhyehköllä ristin myöntämisperusteluilla ja elämäkerralla. Tunnetuimpina niminä voisi mainita Olli Remeksen (ritari 10), Ilmari Honkasen (ritari 50), Arvo Mörön (ritari 87) ja Paavo Suorannan (ritari 88), muita mitenkään väheksymättä. Kaksi viimeksi mainittua ovat myös kirjan kansikuvassa.

Kirjassa on laajat katsaukset tiedustelu- ja sissitoiminnasta talvi-, jatko- ja Lapin sodassa sekä asekatkennästä. Lisäksi kirjassa on suomalaisen sisissodan testamentiksi luonnehdittu, kesäkuussa 1944 vahvistettu *Kaukopartio-opas* (KaPO), joka opastaa kaukopartiotoimintaan retken valmisteluista aina jälkitöihin ja koulutukseen saakka.

Kirjan kuvitus on huippuluokkaa, tosin partioetikuvien autenttisuus on sama kuin muillakin TK-kuvilla. Kuvituksessa esitellään myös sissien varusteita aina räjähteistä tavallisiin sotilaan varusteisiin. *Sissiritarit* on arvokkaaksi lahjakirjaksi sopivalle kohderyhmälle soveltuva, ulkoisestikin massiivinen suurteos, josta on otettu rajoitettu 1944 kappaleen numeroitu painos.

Pasi Pulju

Talvisodan asevelimerkit

Matti Allonen & Jari Nykänen

Docendo. 256 s.

ASEVELJEYS ELÄÄ MERKEISSÄKIN.

Tunnetut sotaveteraanien sloganit ”kaveria ei jätetä” ja ”kerran syntynyt aseveljeys ei milloinkaan katoa” suorastaan kukoistavat Talvisodan jälkeen suunnitelluissa ja työstetyissä asevelimerkeissä, joita löytyy aivan uskomaton määrä!

Parahiksi Talvisodan loppumisen 75-vuotisjuhlien kunniaksi julkaistiin Matti Allosen ja Jari Nykäsen tietokirja ”Talvisodan asevelimerkit”, joka poistaa osaltaan aivan erinomaisesti tämän lajin suunnatonta tietovajetta.

Kirjassa eivät ole varmaankaan mukana aivan kaikki merkit, mutta kirjan sivuille on saatu peräti yli 200 asevelimerkkiä mahdollisimman autenttisina eli neliväripainatuksena. Merkkien värien ja muotojen kirjo on luonnollisesti suuri.

Kirja ei sisällä pelkästään sinänsä merkkien detaljitietoutta (kuten valmistaja, materiaali etc) : jokaisen merkin ”takana” olevan joukon tai joukko-osaston historian ydinkohdat kerrotaan tiiviinä pakettina. Hake- miston avulla jokainen voi selvittää, onko esim. hänen isänsä, pappansa tai muun tutun/läheisen joukolla oma asevelimerkinsä.

Tarkistin isäni osalta (JR13/III) merkkitiedot, joiden mukaan merkin suunnittelivat Eero Rinne ja Häyry. Ilokseni voin täydentää sen verran, että Häyryn etunimi oli Kustaa. Hän oli lahjakas ampuja, joka suunnitteli myös pataljoonansa pöytäviirin sekä teki pöytiä, joiden pinnasta löytyy lasin alta pataljoonan sotatie Summaan saakka. Hän toimi myös mainospäättäjänä.

Loimaan seudun miehet suorastaan jumaloivat pataljoonakomentajaansa, jääkärimajuri Viljo ”Puujalka” Laaksoa: Laakso oli saman joukon komentaja myös Jatkosodan hyökkäysvaiheessa astuessaan miinaan menettäen toisen jalkansa polvea myöden. Invalideteetti ei silti näkynyt ryhdikkään Laakson askelluksessa!

Aallosta ja Nykästä voi onnitella tämä tarpeellisen teoksen työstämisestä, jolla yksi sodanajan ”aukko” paikattiin. Merkit kertovat osaltaan jälkipolville siitä yhteisöllisyydestä, joka soturien välillä vallitsi.

Kari Nummila

Faravid 38/2014

Historian ja arkeologian tutkimuksen aikakauskirja. Journal for Historical and Archaeological Studies. PSHY 2014. 338 S.

SUOMALAISET ALASKAAN, KOLTAT NEUVOSTOLIITTOON. Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen *Faravid* sisältää kaikkiaan 18 tutkimusartikkelia, katsausta ja kirja-arvostelua. Sotahistoriaa, kylmää sotaa ja Euroopan sisäisiä konflikteja käsitteleviä artikkeleita on useita.

Kari Alenius käsittelee artikkelissaan turkmeeneja Waffen SS-organisaatiossa. Ainoa syy Saksan yhteistyölle heikoiksi ja epäluotettaviksi sotilaisiksi osoittautuneiden islamilaisen turkmeenien kanssa oli yhteinen vihollinen, juutalaiset.

Tuula Okkonen tutkii elokuvan *Monuments Men* antamaa kuvaa natsien ryöstämien taidearteiden metsästämisestä. Elokuvasa liittoutuneiden viralliset ”aartenmetsästäjät” kuvaan taidearteiden pelastajina. Myös natsit pelastivat taideteoksia liittoutuneiden pommituksilta kätkemällä niitä maanalaisiin varastoihin. Tätä ei amerikkalaiselokuva ymmärrettävistä sivistä taida nostaa esille.

Vähälle huomiolle ovat jääneet aikanaan kylmän sodan ja pahimman suomettumisen aikana esille nostetut suunnitelmat laidunmaiden ja kalave-

sien vuokraamisesta Neuvostoliitosta koltille 1960- ja 1970-luvuilla. Jouni Kauhanen toteaa artikkelissaan, että heti sodan jälkeen oli suunnitteilla myös koko kolttakansan siirtäminen osaksi neuvostokansojen perhettä. Tämä ajatus nostettiin esille vielä 1960-luvulla, jolloin kolttien oma kanta asiaan oli muuttunut aiempaa myönteisemmäksi. Voi vain kuvitella, mikä kolttien asema olisi nyt, jos suunnitelmat uudesta kotimaasta olisivat toteutuneet.

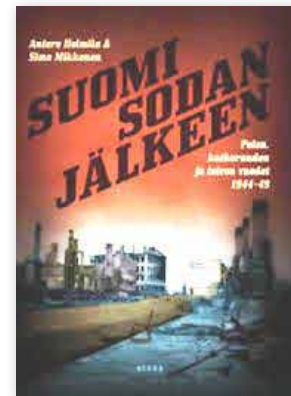
Henry Oinas-Kukkosen artikkeli kuvaa suunnitelmia Alaskasta mahdollisena pohjoissuomalaisen sijoituspaikkana, mikäli Pohjois-Suomi olisi miehitetty talvisodan jälkeen. Yhteistyö Saksan kanssa lopetti kaavailut. Oinas-Kukkonen on julkaissut viime vuosina useita samanaiheisiä artikkeleita.

Jouko Vahtola käsittelee virallisen Suomen suhtautumista varustautumiseen mahdollisen sodan varalle talvisodan alla. Hyväuskoisuus Neuvostoliiton kanssa vuonna 1932 solmitun hyökkäämättömyyssopimuksen merkitykseen ja säästönäkökohdat menivät sotilaspiirien esille nostamien uhkakuvien edelle. varustautuminen lyötiin laimin, vaikka varaa siihen olisikin ollut.

Eija Simuna käsittelee uutisten antamaa kuvaa Pohjois-Irlannin vuoden 1981 nälkälakoista. Itsekin ansiokkaan Baltian historian yleisesityksen kirjoittanut Kari Alenius arvostelee varsin myönteiseen sävyyn Andreas Kasekampin teoksen Baltian historiasta. Kritiikkiä Alenius löytää terminologiasta, lähinnä sen varovaisuudesta käsiteltäessä vuosia 1944–1990.

Tuore *Faravid* käsittelee monipuolisesti vähemmän tunnettua historiaa, pääpainon kuitenkin ollessa arkimissuhteissa aiheissa.

Pasi Pulju

Suomi sodan jälkeen Pelon, katkeruuden ja toivon vuodet 1944–1949

Antero Holmila & Simo Mikkonen

1, Atena Kustannus Oy, 2015, 265 s.

SODANJÄLKEISET VAARAN VAI PELON VUODET? Otin kirjan käteeni nähdäkseni, kuinka uusia tai aikaisemmasta poikkeavia tulkintoja nuoremman sukupolven tutkijat esittävät sodan jälkeisistä vuosista. Niitähän on totuttu kutsumaan ”vaaran vuosiksi” Lauri Hyvämäen 1954 ilmestyneen saman nimisen kirjan mukaan. Tutkijat vastaavat osittain tähän kysymykseen jo kirjan nimessä, jossa esiintyy sana pelko. Johtopäätöstään pelon vuosista tutkijat tuovat esille läpi kirjan.

Kirjan kirjoittajat Antero Holmila ja Simo Mikkonen ovat alle 40-vuotiaita. Iästään johtuen he olisivat voineet ilman ennakkoluuloja tutkia, miten sodasta selvinneet miehet ja naiset – kuka enemmän kuka vähemmän kolhiintuneena – asettuivat yhteiskuntaan. Sotasukupolvi oli toisaalta yhteisten sotakokemusten karaisema riippumatta puoluekannasta, yhteiskunnallisesta asemasta, koulutuksesta tai muusta erottavasta tekijästä. Voi

hyvinkin kysyä vaikuttivatko yhteiset kokemukset kuitenkin jonkinlaiseen konsensushenkeen löytämiseen. Jos vaikutti, miten se ilmeni ja oliko sillä kokonaisuuden kannalta kuitenkaan merkitystä? Vuosia etulinjassa olleiden miesten näkökulma kirjasta puuttuu.

Tutkijoiden johtopäätös on, että sodanjälkeinen yhteiskunta oli pahoin eriseuraista ja jokainen yksilö ja ryhmä veti omaan suuntaansa. Yksi suunta oli vallankumous ja Neuvostoliitto. Sen suunnan vetäjien rahkeet eivät kuitenkaan riittäneet, varsinkaan kun idästä päin ei saatu toivottua apua. Tutkijat kyllä näyttävät olevan vähän sitäkin mieltä, että pelko oli todellista, mutta vaara liioiteltua.

Kokonaisuutena kirja on hyvä yhteenveto sodanjälkeisten vuosien levottomasta yhteiskunnasta. Toki tiedossa on ollut, että vaikka sotakorvauksista ja jälleenrakennuksesta – käyttäisin jopa ilmaisua uuden yhteiskunnan rakentamisesta – selvittiin, sitä ei tehnyt yksimielinen kansakunta. Holmila ja Mikkonen väittävät ja osoittavat, että tie sodasta normaaliin oloihin oli vieläkin kivisempi kuin on yleensä nähty ja ymmärretty.

On makuasia, käytetäänkö noista vuosista ilmaisua vaaran vai pelon vuodet. Kumpikin ilmaisu on oikea ja kuvaa osuvasti tuota aikaa.

Esko Vuorisjärvi

Kansankodin pimeä puoli

Tapio Tamminen

Atena 2015. 262 s.

RUMA LUKU RUOTSIN KANSANKOTIHISTORIASSA. Tapio Tamminen käsittelee teoksessaan ruotsalaisen kansankodin pimeää puolta. Hän käsittelee osin hyppelehtien mm. arjalaisuutta, eugeniikkaa, pohjoismaista mytologiaa, uusnatsismia ja islamofobiaa niputtaen kakki saman asian eri puoliksi.

Ajatuksia eri kansojen paremmuudesta muihin nähden on esitetty niin kauan kun ihmisiä on ollut. Kansallissosialismi oli 1900-luvun alkupuoliskon suosikkiaate. Se sai vastakaikua kaikkialla Euroopassa. Aatteen johtavana ajatuksena oli oman kansan ylemmyys muihin nähden. Omalle kansalle luotiin ylevä menneisyys. Aate saavutti huippunsa Saksassa. Myös Ruotsissa on aatteella ollut koko ajan kannatusta, ei ehkä kovin suurta, mutta näkyvää.

Kansallissosialistinen ajatus kansallisesta yhtenäisyydestä ja puhtaasta rodusta johti tietynlaiseen rodunjalostukseen. Ruotsi olikin rotuhygienian

ja eugeniikan johtavin maa 1900-luvun alkupuoliskolla. Taustana tälle ei kuitenkaan ollut natsismin kiihkeä kannatus vaan nykykatsantokannasta, ehkä hieman yllättäen, sosiaalidemokraattien ajama kansankoti-ihanne, jossa tarkoitus oli rakentaa Ruotsista kaikille ruotsalaisille ihanteellista kansankotia. Yhtenä ajatuksena oli kasvattaa ruotsalaisista terveitä, oman maan hyväksi työtä tekeviä kansalaisia. Tämän oli tarkoitus tapahtua väestöä laadullisesti parantamalla. Muut kuin ruotsalaiset esim. saamelaiset suomalaissukuiset ja varsinkin tatarit (tarkkaan määrittelemätön ihmisryhmä, johon kuului mm. romaneita ja piirteiltään etelänmaalaisia) oli tarkoitus jättää kansankoti-ideologian ulkopuolelle.

Kansan laadullisen parantamisen kustannuksella, myös muuten kuin rodullisesti ”epäkelvon aineksen”, kuten työttömien, mielenterveysongelmaiten ja heikkolahjaisten lisääntymiskykyä pyrittiin rajoittamaan jopa pakosterilisaatioilla aina 1970-luvulle saakka. Ruotsissa steriloidtiin kaikkiaan noin 63 000 ihmistä ja noin 90 prosenttia heistä oli naisia. Sotavuosien jälkeen eugeniset syyt vain perusteltiin lääketieteellisesti. Kaiken tarkoitus oli pohjimmiltaan hyvä. Tarkoitus oli luoda tervettä ja työtätekevää yhtenäistä kansaa. Rotuhygieninen ajattelu on totuttu liittämään Natsi-Saksaan, mutta ajattelulla oli runsaasti kannatusta myös muualla. Aivan viime vuosikymmeninäkin on tapahtunut eri puolilla maailmaa erilaisia etnisiä puhdistuksia, joten ajattelutapa ei ole vierasta vielä nykyäänkään.

Pasi Pulju

Suuri jääkärivärväys
100 VUOTTA

Juhlaseminaari

Alahärmän koulukeskuksen juhlasalissa
sunnuntaina 18.10.2015
klo 13.00

klo 10:00 Jumalanpalvelus Alahärmän kirkossa
Seppelpartio ja kunniakäynti jääkärimuistomerkillä sekä
vapaussodan muistomerkillä

klo 11:00 Mahdollisuus ruokailuun Alahärmän seurakunnantalolla hintaan 10 €.

Ruokailun jälkeen käynti suuren värväyksen muistomerkillä Antti Isotalon pihapiirissä.
Linja-autokuljetus.

JUHLASEMINAARI KLO 13.00

Tervehdyssanat	Kaupunginjohtaja Markku Lumio
Juhlaseminaarin avaus	Eversti Jorma Jokisalo
Valtiovallan tervehdys	Puolustusministeri Jussi Niinistö
Esitelmä	Suomen tilanne ja I maailmansota 1915 Professori Martti Häikiö
Esitelmä	Herrojen puuhista kansanliikkeeksi Professori Kari Hokkanen
Esitelmä	Jääkärivärväys Etelä-Pohjanmaalla Filosofian maisteri Simo Isotalo
Loppukeskustelu	Puheenjohtajana eversti Jorma Jokisalo

Kutsu

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

Toimintasuunnitelma – ja vaalikokous

lauantaina 14.11.2015 Sotamuseossa, Liisankatu 1, 00170 HELSINKI

KOKOUSPÄIVÄN OHJELMA

Klo 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus Jääkärikansliassa

Klo 13.00 Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous

Puheenjohtajan esitys vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta.

Kuvakooste 100-vuotisjuhlista (Helsinki ja Hohenlockstedt)

Klo 15.00 Kokouspäivän päättäminen

Sotamuseo on avoinna klo 11.00–16.00.

Ilmoittautumiset puheenjohtajien neuvottelutilaisuuteen, toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen **5.11.2015 mennessä** Jääkärikansliaan.

Puhelin: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845 tai sähköpostilla: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingissä 2.9.2015

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus

Kallelse

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf har sitt stadgeenliga

Verksamhetsplanerings – och valmöte

lördagen den 14.11.2015 Krigsmuseet, Elisabetsgatan 1, 00170 HELSINGFORS

MÖTESDAGENS PROGRAM

Kl 10.00 Styrelsens och avdelningarnas ordförande möts i Jägarkansliet

Kl 13.00 Verksamhetsplanerings- och valmöte

Ordföranden berättar om det frivilliga försvarsarbetet.

Bildkavalkad (100-års jubileet i Helsingfors och i Hohenlockstedt)

Kl 15.00 Mötesdagen avslutas

Krigsmuseet är öppet från kl 11.00 till kl 16.00.

Anmälningar om deltagande i ordförandenas sammanträde och dels i verksamhetsplanerings- och valmötet ombedes **före den 5.11.2015** till Jägarkansliet.

Tel: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845 eller e-post: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingfors 2.9.2015

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
Styrelsen

Taphtumia

ETELÄ-POHJANMAAN OSASTO SYYSKOKOUS

JP 27:n Perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston syyskokous pidetään Lapuan Kristillisellä Opistolla 03.11.2015 klo 18.00. Kahvitus 17.30 alkaen. Kokouksessa käsitellään sääntöjen syyskokoukselle määräämät asiat.

Tervetuloa!

E-P:n os johtokunta

HELSINKI-UUSIMAA -OSASTON TOIMINTASUUNNITELMA- JA VAALIKOKOUS

Helsinki-Uusimaa -osaston toimintasuunnitelma- ja vaalikokous pidetään 27.10.2015 Santahaminan Perinnetalolla (Jääkäritalo) klo 17.30 alkaen.

Asialistalla ovat sääntöjen määräämät asiat. Kokouksen yhteydessä tutustumme perinnetaloon.

Paikasta johtuen (Santahamina on sotilasaluetta) on etukäteen ilmoittautuminen välttämätöntä. Omilla autoilla saapuvien tulee myös ilmoittaa autonsa rekisterinumero.

Osasto tarjoaa kokouskahvit.

Ilmoittautumiset:

Arno Hakkarainen,
arno.hakkarainen@gmail.com tai
050-383 5486 (iltaisin)

Tervetuloa toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen.

Johtokunta

JÄÄKÄRITAPAHTUMA KARJALOHJALLA

Sunnuntaina 15. marraskuuta 2015 alkaen kello 10:00 järjestetään Karjalohjan kirkolla (Keskustie 30, 09120 Karjalohja) jääkäreiden historiaan liittyvä tapahtuma. Jumalanpalveluksessa saarnaa rovasti Paavo Pinomaa. Kirkkokahvit tarjoaa Karjalohjan Kotiseutuyhdistys r.y. Sen jälkeen tilaisuus jatkuu viereisellä seurakuntatilassa, jossa kuullaan Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen puheenvuoro ja professori Risto Kuittisen esitys Venäjän toimista Suomessa 1910-luvulla sekä karjalohjalaisista jääkäreistä ja kalterijääkäri V Lindénistä. Lisätietoja antaa Risto Kuittinen (rk.kuittinen@gmail.com).

Katso myös Perinneyhdistyksen kotisivu (www.jp27.fi)

JÄÄKÄRIKERHO

Marraskuussa Jääkärikerhon esitelmän pitää kommodori evp ST Kai Varsio ke 25.11.2015 klo 17.30 alkaen Helsingissä auditoriossa, Töölöntorinkatu 2B (ent. Suojeluskuntatalo).

”Miten syntyi merisotataidon väitöskirja postimerkeistä”.

Kommodori Varsio väitteli 11.6.2015 aiheesta sotatieteen tohtoriksi. Kyseessä on ensimmäinen väitöskirja postimerkeistä Suomessa ja ennen näkemätön väitöskirjan aiheenvalinta koko maailmassa - tarkastelussa ovat Saksan ja Britannian merisotataito ja avomerilaivasto.

Varsio tunnetaan intohimoisena filatelistina. Maailmassa on julkaistu noin 250 valtion tai alueen toimesta noin 3 500 postimerkkiä purjeettomista sotalaivoista. Näistä merkeistä noin 99 prosenttia on Varsion koelmassa, joka tunnetaan nimellä ”Maailman suurin laivasto-osasto”. Kommodori Varsion toive on, että uusi näkökulma edistäisi postimerkkeilyä ja sen arvostusta.

Paikkoja on rajoitetusti joten ilmoittautumiset pyydetään etukäteen sähköpostitse osaston sihteerille, Eija Paanaselle,
eija.h.paananen@gmail.com.

Osasto tarjoaa kahvit.

Tervetuloa kuuntelemaan mielenkiintoista esitelmää aiheesta!

Johtokunta

JÄÄKÄRIKERHO

Jääkärikerho järjestää esitelmätilaisuuden jossa majuri Ville-Veikko Kirvesmies esitelmöi vapaussotaan liittyvistä kunniamerkeistä, mitaleista ja muista esineistä Helsingissä auditoriossa, Töölöntorinkatu 2B (ent. Suojeluskuntatalo) keskiviikkona 30.9.2015 klo 17.30.

Esitelmässä tullaan käsittelemään merkien ja esineiden lisäksi niiden valmistamiseen johtaneita syitä sekä taustoja mielenkiintoisine yksityiskohtineen. Monet vapaussodan merkit ovat hyvin läheisesti kytköksissä jääkäreihin, jotka osallistuivat jopa joidenkin merkien suunnitteluun ja luonnollisesti saivat niitä ansioistaan sodan pyörteissä

Esitelmän yhteydessä on myös nähtävissä paljon vapaussodan merkkejä, mitaleita ja muita esineitä, joista osa on äärimmäisen harvinaisia. Esitelmän jälkeen on varattu aikaa kysymyksille ja keskustelulle.

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi toivotaan etukäteisilmoittautumiset.

Ilmoittautumiset:

Arno Hakkarainen,
arno.hakkarainen@gmail.com tai
050-383 5486 (iltaisin)

Tervetuloa esitelmätilaisuuteen!

Johtokunta

JÄSENPAVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jägarens väg	3,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Jääkärilippukortti	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Suomen Jääkärien elämäkerrasto, I täydosa 1957	5,00
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	VHS Jääkärien tie I-III	15,00
Suomen Jääkärit	1,00	Vain jäsenille	
Turun jääkäripatsas	0,20	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Wasserturm	0,20	Jääkäripenoismerkki	80,00
Adressit		Jääkärihautamerkki	80,00
Ilman tekstiä	10,00		
Kansliasta kiirjoitettuna/toimitettuna	12,00		
Laajempi tekstaus	13,00		
Muut tuotteet			
CD Jääkärien morsian, kesto 22 min	10,00		
CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00		
Fallna för friheten -medalj	8,50		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Pohjoisranta 20 A 3, 00170 HELSINKI
Puh. (09)135 1009, 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.

Kanslia suljettu 12.6–9.8.2015 välisen ajan.
Yhteydenotot: jaakarikanslia@kolumbus.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd

Asko Kilpinen
Kari J. Talvitie
Kari Nummila
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa
2015: maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuun alussa. Hinta 20 €/vsk
4 numeron i året, 20 €/årg

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ - JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

rf Kilpinen, Asko

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagernäs, Peter

Asiamies- Ombudsman

Eklin, Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala, Jari
Heiskanen, Kari
Hägglund, Gustav
Kuljukka, Antti
Manninen, Ohto
Pennanen, Jukka
Puheloinen, Ari
Sihvo, Sami

FÖRENINGEN JB27:S TRADITIONER

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen, Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Talvitie, Kari J.

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski, Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Aherto, Markku
Ehnröoth, Martti
Hakkarainen, Arno
Iisakkala, Ari-Ilmari
Mikkonen, Paavo
Parkkola, Ari

KANSLIA: Auki ma–to 10–14 (kanslia suljettu 9.6–31.7.) Pohjoisranta 20 A, 00170 HELSINKI

KANSLI: Öppet må–tors 10–14 (kontoret stängt 9.6–31.7.) Norra Kajen 20 A, 00170 HELSINGFORS

Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Kanslian puhelimat ovat "avoinna" kanslian aukioloaikoina. Muulloin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.

Posti Green

Kesäinen Helsinki esiintyi parhaimmillaan perinneyhdistyksen kesäretkeläisten palatessa Suomenlinnasta kaupunkiin 7. elokuuta. Näkyvissä purjevene, kuumailmapalloja, uusi maailmanpyörä sekä tietysti suurkirkon profiili. Kuva Jorma Ignatius.

